БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Совадэй орган.

№ 259 (8784)
НОЯБРИИН 1
СУББОТО
1958 он

Сэн 20 мүнгэн

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд! Ниитын мал ажалые бүхы хэмжээгээр хүгжөөгты, бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэгты, адуу малай ашаг шэмые дээшэлүүлэгты! Ойрын жэлнүүдтэ мяха, һү болон тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые хүсэе!

(Агуухэ Октябриин социалистическэ революциин 41 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гэй Уряанууднаа).

Хүдөө ажахын инспекци

...хозно байгуулалтые саашагжөөхэ, МТС-үүдые хубилхай» КПСС-эй ЦК-гэй фев... Пленумэй, СССР-эй Верховедэй түүхэтэ шиидхэбэри ха...хозуудые һалбаран хүгжөө...э эшэ үндэһэ табиһан байна. ...үүд өөһэдынгөө мэдэлдэ ма...техникэтэй, мэргэжэлтэй ме...торнуудтай болоо. Мүн гү...дудалдагдадаг хүдөө ажахын ...инуудай сэн дээшэлүүлэг... Тиимэһээ аймаг, колхоз өөһэдынгөө арга боломжо... тодорхойлон, хүдөө ажахы...дан түргэнөөр хүгжөөхэ бү...а боломжотой болоо гээшэ. ...үүдэй хубилгагдаһанһаа бии болоһон энэ шэнэ эрхэ ...а хүдөө ажахые хүтэлбэ... талаар нютагай партийна, ...э органуудай үүргэ илан...ээшэлээ. Энээнии хараадаа ...КПСС-эй ЦК, СССР-эй Ми...үүдэй Совет аймгүйсэдко... дэргэдэ хүдөө ажахын инс...бии болгоһон юм.

...й республикын аймагуудта ...жахын инспекцинүүд эмхид...ээр 6 һараһаа үлүү болобо. Вахрушев, Моложенников Соболевагай хүтэлбэрилдэг ...эй, Кабанскын, Кударын ай... хүдөө ажахын инспекцинүү...ргэжэлтэд өөһэдынгөө үүр...рилгонуудые зүбөөр ойл...горьтой ажал хүдэлмэри ...жэ байнхай. Науканудай ...ат Н. С. Вахрушевай тол... Түнхэнэй инспекциин ...ээр 1958 ондо 3450 гек...эжэлтэй шэнэ, боро газар ...илэгдээ. Тиин ойрын жэл... тэндэ үшөө 12—15 мянган шэнэ газар элдүүрилэгдэхээр ...агдана. Тиихэдэ наг шэбхэ, аммиачна уһаар үтэгжүүлгэ ...үндэр баян ургаса абадаг ... хэрэгтэ ехэ анхарал табиг... Тус инспекциин хүдэлмэрилэг... хэһэн ажал хүдэлмэриин ...н бодото дээрээ харагдажа ... Иигэжэ ороохо тарян, хар... овощь, үбһэ тэжээл урдын...ехээр абтана. Мүн малай ...шэмэ нилээд дээшэлээ. Гад...аалгые дээшэлүүлхэ талаар ...скын, Кударын аймагуудай ...и ехэ хүдэлмэри ябуулна. ...шье хүдөө ажахын олохон ...цинүүд шухалын шухала ...лнуудые шиидхэхэ тухайда ... анхарал хандуулнагүй. За...спекциин хүдэлмэрилэгшэд ...этээ һуужа, саарһан хэрэг ...эд, колхозуудта боложо бай...жал хүдэлмэриие мэдэнэгүй. ...и мэргэжэлтэд хүдөө нюта... ябажа, ажахыень гүнзэ... шэнжэлэн үзөөд, бодото ...ижа үзүүлхэ тухай бодоно...имэ инспекцинүүдэй тоодо ...йн (начальнигынь нүхэр ...ев), Зэдын (начальнигынь Ильков), Мухаршэбэрэй (на...гынь нүхэр Балдаев) ороно. ...э ажахын инспекциин хүдэл...эгшэд ямар асуудалнуудта ...харалаа табиха ёһотойб?

...э мэргэжэлтэй, ехэ дүй дүр... агроном, зоотехник, ветери...мелиоратор, бухгалтер болон ...истнуудһаа бүридхэгдэһэн ... ажахын инспекци аймагай, ... совхоз бүхэнэй экономикые ...рүүндэ гүнзэгыгөөр шэнжэ...удалха уялгатай. Эрдэм ухаа...үүлшын туйлалтануудые, тү...й дүршэлые үргэнөөр хэрэг...үдөө ажахые хүгжөөхэ шуха...удалнуудые тодорхойлон та... бодото дээрэнь бэелүүлхэ зо...той.

...ай республикын колхоз, сов...ай гол һалбари мал ажал, ...а хони үсхэбэрилгэ, мүн ...һү үгэдэг мал үсхэбэрилгэ ... Республикын хүдөө ажа...ойрын 7 жэлэй туршада кол...овхозуудай бүхы түрэлэй мал, ... горьтойгоор олошоруулаг... хараалагдана. 1958 онойхи...эсуулхада колхоз, совхозууд-тамнай хониной тоо толгой хоёрһоо бага бэшээр, эбэртэ бодо мал—40 процентээр, үнеэд—60 процентээр олошоруулагдаха. Мяха абалга, худалдалга 2,5—3 дахин, һүн—2, нооһон 2,5 дахин ехэдхэгдэхэ юм. Энэ онойхитой сасуулхада ороохо тарян, хартаабха, овощь, бүдүүн, шэмэтэ тэжээл абалга гурба дахин ехэ болохо. Энээнтэй дашарамдуулан колхоз, совхозуудта малай байра олоор баригдаха, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулагдаха байна. Мал ажалые саашадань хүгжөөхэ, ороохо таряа бүри ехээр абадаг болохо энэ түсэбэй бэелүүлэгдээд байхада колхозуудай олзо доход 3—4 дахин дээшэлхэ болоно.

Тиимэһээ шадаал һаа богони болзорто, бага ажал, зөөри гаргашалжа, колхоз, совхоз бүхэндэ ороохо таряа, хартаабха, овощь, малай тэжээл ехээр бэлэдхэжэ, мяха, һү, нооһо, үндэгэ абалгые эрид дээшэлүүлхэ гээшэ инспекциин гол зорилго болоно.

Ой модонһоо, бургааһа бүртэгэнөөнһөө үрэжэл ехэтэй газарые сүлөөлжэ, намаг хатаажа ашаглаха шухала. Шэнэ агротехникэ хэрэглэжэ, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхын зорилгоор наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ, аммиачна уһа, торф, үнэһэ гэхэ мэтые ашагтайгаар хэрэглэхэ болонобди. Энээнтэй хамта уһалуури зүбөөр, һайнаар эмхидхэжэ, уһалагдадаг газарые үргэдхэхэ тухай оролдохо хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлгэдэ нютагжуулагдаһан эрхим сортын үрэһэ хүрэнгэтэй болохо гээшэ шухала удха шанартай. Өөһэдын иимэ һайн үрэһэтэй болоһон лэ колхоз, совхоз ороохото болон бусад ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса абажа шадаха байна. Тиимэһээ энэ хэрэгтэ аймагай инспекцинүүд гол анхаралаа табиха, тэрэниие зүбөөр эрхилхэ зэргэтэй. Тарихада ехэ ашаг туһа үгэдэг олон жэлэй ногоо, ячмень, горох, викэ, могар, сахарай свёкло, хартаабха, тэжээлэй корнеплод, кукурузые, колхоз, совхоз бүхэнэй ехээр таридаг болохо тухайда анхарал табигдаха болоно.

Мал ажалые хүгжөөхэ, илангаяа хонин һүрэгөө олошоруулха, мяха, һү үгэдэг мал үсхэбэрилхэ талаар аймагай инспекци ехэ хүдэлмэри хэхэ байна. Юуб гэхэдэ, хонидой, малай үүлтэр һайжаруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хүдэлмэри хорёод жэлэй туршада хэгдэжэ байнхай. Гэбэшье үүлтэр һайжаруулха талаар ехэ дутагдалнууд бии байһаар. Ойрын жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудтаа хоёр хахад миллионһоо доошо бэшэ гол түлэб забайкальска үүлтэрэй хонидтой болохо ёһотойбди. Тиихэдэ хонин бүриһөө 4 килограммһаа бага бэшэ нарин нооһон хайшалагдаха болоно. Мүн хониной мяхан ехээр абтадаг болохо ушартай. Эбэртэ бодо малайнгаа үүлтэр һайжаруулан, үнеэн бүриһөө жэлдээ дунда зэргээр 2800—3000 литр һү һаадаг болохо зорилго табигдана. Энэ ушарта һүнэй тоһолигынь 4—4,5 процент болгогдохо. Мүн эбэртэ бодо малай шэгнүүрыень, мяханайнь шанарые дээшэлүүлхэ шухала.

Хүдөө ажахын испекциин хүдэлмэрилэгшэд малай үүлтэр һайжаруулхын тула колхоз, совхоз бүхэндэ һайн үүлтэрэй бухануудые олошоруулха, искусственна үрэжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэхэ байна. Үрэжүүлгын гүрэнэй станцинууд эндэ горьтой үүргэ дүүргэхэ байһаниинь элитэ. Искусственна үрэжүүлгэ хэхэ хүнүүдые һургаха асуудал зүбөөр шиидхэгдэхэ ушартай. Тиихэдэ малые зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалха, тэжээл зүбөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ анхарал хандуулагдаха болоно. Мүн малай гарзалха, һубайрха ябадалтай шангаар тэмсэхэ шухала.

Октябриин революциин долоон жэлэй ойн нэрэмжэтэ Москвагай кардолентнэ фабрикын хүдэлмэрилэгшэ В. А. Жуков хуушан түхеэрэлгые һэльбэн шэнэлхэ талаар һүүлэй хоёр жэлэй туршада уралан нарижуулгын хорин дурадхал оруулжа, олон мянган түхэриг алмаха арга олгоо. **Зураг дээрэ:** В. А. Жуков дурадхал оруулжа, шэнэлэн заһаһан станогойнгоо хажууда зогсожо байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Казахстанай совхоз, колхозууд гүрэндэ 950 миллион 200 мянган пүүд таряа худалдаба

Казахстанай ажалшад ехэ илалта туйлаба. Республикын колхоз, совхозууд гүрэндэ 950 миллион 200 мянган пүүд, тэрэ тоодо 852 миллион пүүд шэниисэ, 32 миллион пүүд шара будаа худалдаа. Энэнь 1958 оной гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 162 миллион пүүдээр ехэ, шэнэ газар элдүүрилхынгээ урда тээ республикын тушаадаг таряанда орходоо 10 шахуу дахин ехэ юм.

Худалдагдаһан таряанай ехэнхи хубинь республикын зүүн хойто областьнуудһаа оробо. Эдэ областьнуудта 23 миллион гектар шэнэ, боро газарай элдүүрилэгдэһэнэй ашаар таряа худалдалгаар Казахстан Российска Федерациин удаа орожо, хоёрдохи һуури эзэлээ.

Баян ургасаяа хуряахадань ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоо. Бороо хододооородог байгаа, эртэ хүйтэн боложо, саһаншье ороо. Гэбэшье Казахстанай ажалшад эдэ бэрхэшээлнүүдые дабажа шадаа. Ороохото бүхы таряанайнь 80 шахуу процентнь амяарлан хуряагдаа. Амяарлан хуряалга иимэ ехэ үргэнөөр республика дотор анха түрүүнээ хэрэглэгдээ.

Казахска ССР-тэ городуудай, промышленна центрнүүдэй хүдэлмэришэд, алба хаагшад, ленинскэ комсомолой эльгээһэн хүнүүд тон ехэ туһаламжа үзүүлээ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет ехэ илалта туйлаһантайнь дашарамдуулан Казахстанай хүдөө ажахын хүдэмэрилэгшэдые амаршалаад, Казахстанай колхознигууд, совхоз, РТС-үүдэй хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско хүдэлмэрилэгшэд, бүхы ажалшад КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ зорюулан социалистическэ мүрысөө бүри үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөн дэбжээжэ, манай орондо коммунизм байгуулха хэрэгтэ эрхим хубитаяа оруулха гэжэ батаар этигэжэ байһанаа мэдүүлнэ.

Гектар бүриһөө 748 центнер свёкло абаба

КИЕВ. (ТАСС). Гребенковскэ районой «Радянска Украина» колхозой гэшүүн Социалистическэ Ажалай Герой Степанида Виштак гэгшын хүтэлбэрилдэг звеногойхид гайхамшагта амжалта туйлаба. Тэдэнэр найман гектарай га бүриһөө 748 центнер сахарай свёкло ургуулжа абаба. С. Д. Виштак болон тэрээнэй ханинар баян ургасаяа хэнһээшье түрүүн хуряажа, сахарай заводто бултыень абаашаһан байна.

Свёклын элбэг ехэ ургасын түлөө район дотор залуушуулай 45 звено тэмсээ. Тэдэнэр бултадаа гектарай 320—400 центнер свёкло хуряаһан байна.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэ

ТАРЯАЕ АМЯАРЛАН ХУРЯАДАГ БОЛОХЫН ТУЛА ЗҮДХҮҮЛЖЭ ЯБАДАГ ТАРЯАНАЙ КОМБАЙНУУДЫЕ ӨӨРӨӨ ЯБАДАГ БОЛГОН ХУБИЛГАХА ТУХАЙ

Һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай бүхы зононуудта, илангаяа ороохо таряанай ехээр таригдадаг Сибирь, Казахстан, Урал, Волга шадар, Хойто Кавказда, Украинада, хара шоройтой центральна областьнуудта ороохо таряан ехэ хэмжээгээр амяарлан хуряагдадаг боложо байна.

Өөрөө ябадаг комбайнууд амяарлан хуряагдаһан таряае һайнаар суглуулна гэжэ дүй дүршэл элирүүлээ. Механизаторнууд зүдхүүлдэг комбайнуудта хүдэлһэндэ орходоо өөрөө ябадаг комбайнуудаар бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Горючи багаар гаргашалагдана, ороохо таряанай өөрын үнэ сэн химдарна.

Энээнһээ гадна ороохо таряа хуряалгын үедэ зүдхүүлдэг комбайнуудые шэрэхын тула хүсэ ехэтэй олон тоото гусенична тракторнууд хэрэглэгдэжэ, гол ажалһаа һаатуулагдана. Һолоомо багатай таряае амяарлан хуряахада иимэ хүсэ ехэтэй тракторнуудай, мүн тэрэшэлэн зүдхүүлдэг комбайнуудай двигательнүүдынь хүсэд һайнаар ашаглагданагүй. Гэхэ зуура тракторнуудай дутамаг байһанай шалтагаанаар таряалангай ургаса дээшэлүүлгэдэ ехээр нүлөөлдэг эртын, намарай пар хахалха хүдэлмэри олохон колхоз, совхозуудта һаатадаг байна.

Зүдхүүлдэг комбайнуудые таряа хуряалгада бүри һайнаар ашагладаг болохын, тракторнуудые эртын, намарай пар хахалалгада сүлөөлхын зорилгоор дээрэ дурсагдаһан комбайнуудые өөрөө ябадаг болгон хубилгаха тухай дурадхалнууд ороһон байгаа. Саратовска областиин механизаторнууд «С-6» гэжэ зүдхүүлдэг комбайнуудые өөрөө ябадаг комбайнууд болгожо туршаба. Зүдхүүлдэг комбайнуудые өөрөө ябадаг болгон хубилгаха гээшэ зүйтэй байна гэжэ шэнэлэн хубилгагдаһан комбайнуудай ажалынь гэршэлэн харуулаа.

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

1. Таряае амяарлан хуряалгада хэрэглэхын тула зүдхүүлдэг комбайнуудые өөрөө ябадаг комбайнууд болгон хубилгаха тушаа КПСС-эй Саратовска обкомой хэһэн ажалые һайшааха. Зүдхүүлдэг комбайнуудые хубилгахадаа хедернүүдыень богони болгохогүй гэжэ колхоз, совхозуудта һайшаан дурадхаха, яахадааб гэхэдэ ута хедернүүдые лафетнэ жатканууд болгон, молотилкануудыень өөрөө ябадаг подборщигууд болгон хубилгахада болохо юм.

2. Зүдхүүлдэг комбайнуудые өөрөө ябадаг болгон хубилгаха шэнэ арга зохёохын тула конкурс соносхохыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерстводэ даалгаха, шэнэ арга зохёоһон авторнуудтань урмашуулгын зохихо шан тогтоохо. Конкурсые нэгэ һараһаа бага бэшэ болзороор тогтоохо.

3. СССР-эй Госплан, СССР-эй Хүдөө ажахын министерство союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдтэй зүбшэн хэлсээд, зүдхүүлдэг комбайнуудые өөрөө ябадаг болгон хубилгахада хэрэглэгдэхэ шухала хэрэгтэй часть болон детальнуудые үйлэдбэрилэн гаргаха тухай, колхозууд, совхозуудта комбайнуудые шэнэдхэн хубилгаха хүдэлмэри эмхидхэхэ тухай дурадхал бэлдээд, КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй үзэмжэдэ 1958 оной декабриин 20-до оруулха зэргэтэй.

СССР-эй ХҮДӨӨ АЖАХЫН МИНИСТЕРСТВОДЭ

СССР-эй Хүдөө ажахын министерство КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советдэй 1958 оной октябриин 23-най тогтоолтой зохилдуулан **зүдхүүлдэг комбайнуудые өөрөө ябадаг болгон хубилгаха һайн арга зохёохо нэмэл конкурс соносхоо.**

«С-6», «РСМ-8» маркын зүдхүүлдэг комбайнуудые өөрөө ябадаг болгон хубилгаха һайн арга зохёохын тула колхознигуудые, хүдөө ажахын, промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулха зорилготойгоор конкурс соносхогдоо.

РТС-үүд, совхозууд, колхозууд, промышленна предприятинууд, заводуудай, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай конструкторска бюронууд, мүн тэрэшэлэн зарим хүнүүд конкурсдо хабаадалсаха эрхэтэй.

Техническэ удаадахи эрилтэ хараада абтаха зэргэтэй гэжэ конкурсын гурим дотор хэлэгдэнэ:

1. «С-6», «РСМ-8» маркын хубилгагдаһан комбайнуудай часть, детальнуудынь таряае амяарлан хуряаха, сохихо үедэ һайнаар ажаллаха зэргэтэй.

2. Түхеэрэлгэнүүдынь шадаал һаа орёо бэшэ байха зэргэтэй, тэрэшэлэн тиимэ түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэдэ металл, мүнгэн зөөриин багаар гаргашалагдаха байһые хараадаа абаха.

3. Зүдхүүлдэг комбайнууд өөрөө ябадаг болгон хубилгагдахадаа найдамтай һайнаар, агротехническэ гурим сахин ажаллаха ёһотой.

4. Хубилгагдаһан комбайнуудта зүдхүүлдэг комбайнуудай двигательнүүдые ашаглаха шухала.

5. «С-6», «РСМ-8» маркын зүдхүүлдэг комбайнууд өөрөө ябадаг болгон хубилгагдаад байхадаа, бүтээсэтэйгээр ажаллаха, унагаагдаһан таряае ехээр суглуулха зэргэтэй.

6. «С-6», «РСМ-8» маркын зүдхүүлдэг комбайнуудые өөрөө ябадаг болгоходоо тэрээндэ «ППУ-2,4» түхэлэй подборщигуудые шагтагалха шухала. Комбайнуудые хубилгахада сүлөөрһэн хедернүүдые лафетнэ жатканууд болгон хэрэглэхэдэ зүйтэй; тиихэдээ комбайнуудай двигательнүүд һайнаар ашаглагдаха юм. Тиимэһээ двигателиие дан ехээр халаахагүй арга бэдэрхэ шухала.

Конкурсдо хабаадагшад (предприятинууд, организацинууд) хубилгагдаһан комбайнуудайнгаа дүрсэ түхэлые, техническэ документациень 1958 оной декабриин 1-дэ тушааха зэргэтэй. Машинануудай дүрсэ түхэлые эльгээлсэхэһээ гадна, конкурсын жюридэ иимэ материалнуудые эльгээлсэхэ шухала:

а) хубилгагдаһан комбайнай юрэнхы түхэлые харуулһан зурагуудайнь хэмжээн 1:5 масштабай, узелнуудайнь зурагуудай хэмжээн 1:2 масштабай байха.

б) һайшаагдаһан схемын, конструктивна шиидхэбэринүүдэй зүйтэй байһые гэршэлһэн тайлбари бэшэг, мүн тэрэшэлэн зохихо техническэ расчедуудые;

в) «С-6», «РСМ-8» маркын комбайнуудые хубилгахада гаргашалагдаха үнэ сэнгые, шэнэлэн хубилгахада хэрэглэгдэхэ металлай хэмжээе зааһан документые,

Шэнэлэн хубилгагдаһан комбайнууд СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын заабаряар тусхай пунктнуудта туршагдаха юм.

Конкурсдо хабаадаһан зарим хүнүүд иимэ документнүүдые эльгээхэ уялгатай:

а) схемын һайн байһые гэршэлһэн тайлбари бэшэгые.

б) хубилгагдаһан комбайнай юрэнхы түхэлые харуулһан зурагуудые;

в) «С-6», «РСМ-8» маркын комбайнуудые хубилгахада гаргашалагдаха мүнгэнэй, металлай хэмжээе зааһан документнүүдые.

Конкурсдо орохо конструкцинуудые, комбайнуудай туршалгын дүнгые шалган хараха жюри баталагдаа.

Комбайнуудые шэнэлэн хубилгаха һайн проект зохёоһон авторнуудта иимэ шан тогтоогдобо:

Нэгэдэхи нэгэ шан 15.000 түхэриг.
Хоёрдохи нэгэ шан 10.000 түхэриг.
Гурбадахи хоёр шан тус бүридөө 5.000 түхэригэй.

Конкурсдо эльгээгдэһэн техническэ материалнууд, хубилгагдаһан комбайнуудай дүрсэ, туршалгын үрэ дүн 1958 оной декабриин 10-һаа 15 хүрэтэр хаража үзэгдэхэ байна.

Малай ашаг шэмэ—малшадай гарта

КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа заатагүй бэелүүлхын түлөө манай нэгэдэхи комплексно бригадын малшад эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Һү һааха жэлэйнгээ уялгануудые болзорһоонь урид, декабриин нэгэндэ дүүргэхэ зорилготойгоор хүдэлжэ байнабди. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ бүхы арга боломжо маанадта бии.

Абаһан уялгаяа фермын түрүү һаалишад Д. Эрдынеева, Н-Д. Лузанова, Б. Баинова, Н. Дашипылова, Д. Цынгунова болон бусад нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна. Залуу һаалишан Мария Чагдурова сентябрь һарада үнеэн бүриһөө 225 литр һү һаагаа.

Үнгэрэгшэ юһэн һарын туршада эрхим һаалишан Дыжид Эрдынеева үнеэн бүриһөө 2519 литр, Ногоон-Дари Лузанова—1725, Бүтэд Баинова—2010, Намжилма Дашипылова—1775, Дари Цынгунова 1638 литр һү һаажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябалсана.

Зунай сагта үнеэдээ Шаазгай, Хабшаг, Арал гэжэ газарта бэлшээжэ гараабди. Хоёр хүн ээлжээгээр, үдэр һүнигүй мал адууһан байна. Үнинэй мал адуулагша Иван Будаевич Рампиловай ажалые тэмдэглэхэ шухала. Арбаад гаран жэлдэ энэ ажалда хүдэлхэ зуураа нүхэр Рампилов баян дүй дүршэлтэй болонхой. Тэрэ бэлшээрее тухайлан хэды хэһэг болгожо хубаагаад, ээлжээгээр бэлшээдэг юм. Энэ малшанай оролдолгын ашаар манай нэгэдэхи фермэ зундаа үнеэн бүриһөө үдэрэй 7—8 литр һү һаадаг байгаа.

Мүнөө үбэлэйнгөө байрада оронхойбди. Үнеэдэй, тугалай, бэлшээн таргалуулха бодо малай байра, далнууд һайнаар заһагдажа, бэлэн болгогдоо. Үнеэдэй шулуун байрада эдеэ буйлуулха тусхай цех түхеэрэгдээ. «ЛПУ» гэжэ ууралаар хүдэлдэг котёлһоо түмэр сорго гаргагдажа, тэжээлэй цехтэ тодхогдоһон томо гэгшын модон хайрсагта оруулагданхай. Тэрэ соргоор уурал дамжан ерээд, һолоомо зөөлэрүүлэн буйлуулха юм. Зөөлэн болгожо амтаруулагдаһан һолоомые үнеэд ехэ дуратайгаар эдидэг гээшэ. Мүн тэрэ «ЛПУ» түхеэрэлгын хүсөөр үбэлдөө бүхы үнеэдээ бүлеэн уһаар уһалхабди.

Сагай дулаан байхада үнеэдээ хээрэ бэлшээжэ байнабди. Бэлшээриһээ ерэхэдэнь, һаалгын урда тээ 5 килограмм хэршэгдэһэн турнепс, 6 килограмм силос үнеэдтэ үгтэнэ. Мүн һаянай үнеэдтээ бурдууг (уһанда холигдоһон гурил) үгэдэг болообди.

Һаалишад үглөөнэйнгөө һаалга дүүргээд, үдэшын һаалга болотор ондоо ажалда ябалсана. Дежурлахаяа үлэһэн гурбан һаалишан үнеэдтээ силос асардаг, турнепс хэршэдэг, байрыень сэбэрлэдэг юм.

Колхозой правлени, партийна эхин организаци һаалишадта зохид һайн гэр байдал түхеэрээ. Тэдэнэй культурна эрилтые хүсэдөөр хангахын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Фермэдэмнай ууралаар дулаасуулдаг культбаза баригдаа. Тэндэ радио, электрын гал оруулагданхай, культбазын һаруул уужам олон таһалгануудта һаалишад, мал адуулагшад, тугалшад, хонишод, гахайшад байрлана.

Бригадын малшад гүрэндөө шанар һайнтай, тарган мяха тушаахын түлөө оролдожо байна. Партиин съездын хүндэлэлдэ манай бригадынхид жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 100 гаран центнер тарган мяха тушааха уялга абанхай. Бэлшээн таргалуулха гүүртэдэ хүдэлдэг оролдосотой мал адуулагшад Дэжэд Очирова, Рэгжэд Очиртарова гэгшэдэй габьяата ажалые тэмдэглэнгүй гаража болохогүй. Тэдэнэр мал ажал дээрэ үнинэй хүдэлнэ. Һаяхан тушааһан малынь туд бүридөө 350 центнер шэгнүүртэй болоо. Энэнь сүүдхэдээ 800—900 грамм нэмэһэн болоно. Тиихэдэ бурау, хашараг харууһалдаг Сэндэмэ Томитова бэрхэ шадамараар хүдэлдэг.

Гэбэшье манай хүдэлмэридэ үшөөл дутуу дунданууд бии. Эдэ дутагдалнуудаа усадхажа, абаһан уялгануудаа бэелүүлхын, малаа тобир тарганаар ондо оруулхын түлөө оролдожо байнабди.

Д. Гомбоева, Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой ахалагша һаалишан.

Польшын Арадай Республикын делегаци Советскэ Союз дотор аяншална

...СР-тэ хани ёһоор айлшалжа ... Польшын Арадай Республи... делегаци октябриин 30-най ...үүр Тбилисиһээ мордобо. ...шоһоо ерэһэн нүхэд—В. Го... А. Завадский, Ю. Циранке... болон бусад нютагай сагаар ...а «ТУ-104» самолёдто һуу... Киев орохоёо ниидэн гараа. ...оһоо ерэһэн ханинартай суг ...һан, КПСС-эй ЦК-гэй Пре...эй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй ...рь А. И. Кириченко, СССР-...ховно Советдэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. П. Тарасов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Н. П. Фирюбин, бусад тусхай тушаалта хүнүүд Киев оролсоо. Совет орон соогуур делегациин аяншалхада суг ябалсаһан Польшын журналистнууд мүн лэ Тбилисиһээ мордолсобо.

Польшын Арадай Республикын делегациин Киевтэ ерэхэдэнь, Украинын ниислэл хотын ажалшадай олон түлөөлэгшэд аэродром дээрэ тэрэниие угтаа.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Ойлгууламжын хүдэлмэридэ анхаралаа хандуулха

«Улаан Эрхирэг» колхоз Заиграйн аймагта мал ажалтай томо ажахы юм. Мал ажахыгаа хүгжөөхэ талаар тус колхоз энэ жэлдэ зарим тэды амжалта туйлаба. Гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэжэ, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна. Үнгэрһэн 9 һарын туршада эндэ 1030 центнер мяхан үйлэдбэрилэгдэжэ, 885 центнерынь гүрэндэ тушаагдаба. Мүн һү һаалга, ноһо хайшалалгашье нёдондонойхиһоо дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта эндэхид ажахыгаа хүгжөөхэ арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэжэ шадаагүй. Һү үйлэдбэрилхэ уялга дүүргэгдээгүй. Үүлтэртэ үнеэдэй фермэ һү һаалгаяа энэ жэлдэ горьтойгоор нэмээбэгүй. Шубуунай фермэшье (даагшань коммунист Носырева) мууса хүдэлмэрилөө. Ороошо тариаанай, овощь, хартаабхын ургаса энэ жэлдэ муу гараа.

— Эдэ бүхы дутуу дундануудай гол шалтагааниинь хадаа партийна организаци эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри һулаар ябуулаа, колхознигуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ шадаагүй,—гэжэ һаяхан үнгэрһэн тоосоото-һунгуулиин партийна суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд Дабаева, Цырендоржиева, Мункуев болон бусад хурсаар шүүмжэлһэн байна.

Суглаан дээрэ элирһэнэй ёһоор, комплексно бригадануудаар агитколлективүүд ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэжэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулаагүй. Эндэ клуб, улаан булангуудта кино харуулхаһаа ондоо хүдэлмэри эмхидхэгдэнэгүй. Илангаяа залуушуулай, эхэнэрнүүдэй дунда ямаршье политическэ хүдэлмэри ябуулагданагүй. Тиимэһээнь ниитын жаяг заршам эбдэхэ, ажал хүдэлмэридэ гарахагүй ушар али олон үзэгдэнэ.

Колхозой ажахыда, партийна организациин хүдэлмэридэ бии байһан дутуу дундануудые дары усадхаха тушаа хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан тогтоол тоосоото-һунгуулиин суглаан баталан абаба.

М. Сосов.

Дутагдалнуудаа хурсаар шүүмжэлнэ

Хэжэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой партийна эхин организациин тоосоото-һунгуулиин суглаан һаяхан боложо үнгэрбэ. Партбюрогой тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан коммунистнууд партийна организациин хүдэлмэридэхи дутагдалые шүүмжэлбэ.

Тус колхоз эбэртэ бодо мал, хонидой тоо толгой олошоруулха түсэбөө дүүргээгүй. Тиихэдэ ноһон нёдондо жэлэйхиһээ бага абтаа.

— Мүн манай партийна организаци малшадай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулнагүй, энэ шухала хэрэг манда тоогдоногүй гэжэ коммунистнууд Н. Бальжирова, Д. Базарова, А. Дашиев гэгшэд шүүмжэлбэ. Малай гүүртэ, отарануудаар культбазанууд хүдэлнэгүй.

Партийна организациин хүдэлмэридэхи эдэ дутуу дунданууд тухай КПСС-эй айком һайса мэдэжэ байгаад, саг болзортонь зохихо хэмжээ абаагүйнь гайхалтай бэшэ. Юуб гэхэдэ айкомой секретарьнар Автушенко, Борголов, Качин гэгшэд манай колхозой гүүртэ, фермээр бүри ябадаггүй, малшадтай уулзажа һонирхолтой хөөрэлдөө, элидхэл хэдэггүй заншалтай.

Д. Доржиев, КПСС-эй гэшүүн.

Москва. «Электросчетчик» заводой коллектив КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ талаар ехэ амжалта туйлаа. Эндэхи ажалынь ехээр оньһожоруулагдажа, ажалайнь бүтээсэ дээшэлээ. **Зураг дээрэ:** А. Ф. Мясин счетчигуудые суглуулдаг конвейерэй хүдэлсые шалгажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

Тусхай гэр байра хэрэгтэй

Республикымнай хүдөө нютагуудһаа, колхоз, совхозуудһаа олон зон үдэр бүри Улан-Удэ город ерэжэ байдаг. Тэдэнэр ямар нэгэ хэрэгээр город ерэхэ баатай болоно. Тэдэнэй зариманиинь албанай, зариманиинь өөһэдынгөөшье хэрэгээр ябана. Мүн зарим нэгэ хүнүүд үбшэлжэ, городой поликлиникэ, больницада орожо, шадабари ехэтэй врачнарта бэеэ үзүүлхэ гэжэ город ерэнэ.

Харин тиигээд, город ерэн гэхэдэ, байха тусхай байра мүнөө хүрэтэр үгы байһаар. Колхозой дэлгүүр дээрэ наймаалхаяа эдеэ хоолой зүйлнүүдые асарһан колхознигуудай байха гостиница баригдаха юм гэжэ үнинэй хэлсэдэг. Теэд иимэ гостиницын хэзээ, хаана баригдаха байһаниинь үшөө хүсэд тодорхойлогдоогүй. Мүн үбшэлжэ ерэһэн хүдөөгэй хүнүүд городто байха байрагүйдэнэ. Тиимэһээ тэдэнэртэ заримдаа ехэ бэрхэтэй байдал ушардаг гээшэ. Республикын больница шадар хүдөөгэй хүнүүдэй орохо байрын үгы байхаһаа гадна, тэдэнэй хооллохо газар дүтэ нааша үгы юм. Үбшэнтэн хэрэгтэй врачтаа орохын тула хэдэн час хооһоор хүлеэхэ баатай болоно.

Соведүүдэй гостиницада номер эзэлхэ гэхэдэ, ходо хүн зон дүүрэн байдаг. Ямар нэгэ шухала хэрэгээр һүни город ерээ һаа, энэ гостиницада орохын аргагүй юм. Городто байһан танил хүнүүдээ һүниндөө бэдэрхэ, үгы һаа танихагүй айлые хонуулыт, али хэдэн хоногоор байлгыт гэжэ гуйха саг ерэдэг.

Хүдөөһөө ерэгшэдтэ иимэ ушарай ходо тохёолдодогые городой эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд мэдэжэ байбашье, тэдэниие гэр байраар хангаха хэрэгтэ һаналаа табинагүй.

Республикын больница шадар сай ууха гү, али эдеэлхэ чайна, столово бии болгохо, хүдөөһөө ерэһэн колхознигуудай городто байха тусхай гэр колхозой дэлгүүр шадар бариха гэжэ дурадхагдаха байна.

Н. Нимаев, Хоринн хониной совхозой хүдэлмэрилэгшэ.

ЯДЕРНА ТУРШАЛГА БОЛЮУЛХА АСУУДАЛААР СОВЕТСКЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЫН МЭДҮҮЛГЭ

Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгэ соо иигэжэ заагдана. Ядерна зэбсэгтэй гурбан гүрэнэй зүблөөн октябриин 31-дэ Женевэдэ нээгдэхэнь. Хүнэй гараар хэзээшье бүтээгдэһэн, эгээн һандарал ехэтэй, үхэлтэ ехэ аюултай зэбсэгүүдэй туршалгые хэтэ үедэ болюулха түүхэтэ зорилгые эдэ гүрэнүүд бүтээхэ руунь шиидхэхэ хүсэд арга боломжотой.

Ядерна зэбсэг туршалгые хэтын хэтэдэ, хаа хаанагүй, дары түргэнөөр болюулха эрилтэ хэхэ зуураа, Советскэ правительство иигэжэ мэдүүлнэ. Энэ асуудал шиидхэлгые саашаданъ унжагайруулаа һаа, тус асуудалаар гүрэнүүдэй хоорондо хэлсээ баталха хэрэгтэ шэнэ бэрхэшээлнүүд нэмэжэ тохёолдохо болоно.

Советскэ правительство хадаа туршалгые нэгэ жэл соо зогсоохо тухай США-гэй, Великобританиин правительствонуудай дурадхалые оройдоошье зүбшөөхын аргагүй гэжэ тоолоод, тэрэниие эрид шууд буруушаана. Туршалгануудые үзэгдөөгүй түргэнөөр, ехэ олоор хэһэнэйнгээ һүүлээр иимэ дурадхал оруулхадаа, США Великобритани хоёр сэрэгэй талаар Советскэ Союзһаа булюу байдалтай болохые элитээр эрмэлзэнэ гээшэ.

Советскэ правительствын мэдүүлгэ соо саашадаа иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Баруун гүрэнүүдэй ябуулганууд хадаа США Великобритани хоёрой хамта дээрээ хэһэн тэһэлэлгэнүүдэй тоогой жэшээгээр, мүн лэ тэды шэнээн тоотой тэһэлэлгэнүүдые саашадаа хэжэ байха бүрин эрхэ Советскэ Союзда олгоно, туршалгые һэргээһэнһээ хойшо Советскэ Союзай хэһэн тэһэлэлгэнүүдэй тоо 1958 оной мартын 31-һээ хойшо дурсагдаһан гүрэнүүдэй хэһэн ядерна тэһэлэлгэнүүдэй тоодо орходоо шээлэшэгүй үсөөн юм.

США-гэй, Великобританиин вительствонуудай зүгһөө туйлахые таһалдуулжа байһан атомна болон водородно туршалгые түргэнөөр, хэтын болюулха тухай үгэеэ ойлго замда шэнэ шэнэ һаад бэрхэ нүүдые тохёолдуулжа байһан Советскэ правительство совет дай аюулгүй байдал тухай анха табижа, дээрэ хэгдэһэнэй жэш гээр туршалга хэдэг байха» мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэ нэ.

Хэрбээ дурсагдаһан хэлсээ ба хаар США Великобритани хоё бэлэн байгаа гээшэ һаань, СС энэ хэлсээндэ гараа табяад, Сов скэ Союзай туршалгын тэһэлэ нүүдые өөһэдтэнь орходоо үсөө хэһэн болобошье, мэнэ гэһээр гүрэнүүдтэй хамта туршалгы ры болюулха байна.

Ядерна шэнжэлэлгын талаар руун гүрэнүүд маанадые ахиба жэ Советскэ Союз тобшолол хэ һэн, тиимэһээ «туршалга болю тухай һонирхохоо болишоо» хэбэртэйгээр баруун гүрэнүүд лэдэгынь дэмы хооһон гэжэ мэдү гэ соо нэрлэгдэһэн байна.

Ядерна шэнжэлэлгын талаар С ветскэ Союзай «гээгдэл» хэн н нэй һорьмоһондо харагдадаг б гээшэ һаа, энэнь һанаандаа жа байһан юумэеэ бодото гэжэ харуулха гэһэн һэдэлгэ болоно.

Ядерна зэбсэг туршалгые хаанагүй, яаралтайгаар, хэтын тэдэ хорюулхые Женевэдэхи лөөн дээрэ Советскэ Союзай лэгшэд оролдохо гэжэ мэдүү түгэсхэлдэ онсолон тэмдэглэг

(ТАСС).

Залуушуулай баатаршалга тухай домо

(Ленинскэ комсомолой 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бухэсоюзна выставкын залнууд соо)

Москвада намарай тэмдэг хүсэд оронхой. Зунай сагта хүн бүхэнэй дура хүсэл татадаг гоё һайхан сэсэгүүдээр бүрхээгдэһэн паркнууд, сэсэрлигүүдэй модод шарлан, хатаһан набшаһанууд һаршаганажа, үйлсын асфальт дээгүүр иишэ тиишээ хиидэнэ.

Үдэр бүри шахуу жэжэхэн бороо шэдэржэл байна. Тиигэбэшье һаань, Манежэй талмай дээрэхи томо, үргэн сагаан байшангай үүдэндэ хүн зон таһалданагүй. Уһанай жэгдэхэн урасхал шэнгеэр эндэ хүн зон ходо орожол, гаражал байдаг болоо. Тэдэнэй дунда буурал сагаан толгойтой үбгэд, хүгшэд, улаан галстук зүүһэн эдир пионернүүдшье, студентнэр, сэрэгшэд, хүдэлмэришэд болон колхознигууд бии. Юрэдөөл дэлхэйн олон янзын хэлээр дуу гаралсахань саг үргэлжэ соностоно.

Энэншье гайхалтай бэшэ. Табан ордендо хүртэһэн алдарта Ленинскэ комсомолой 40 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан бүхэсоюзна выставкэ һаяхан нээгдээ ха юм.

...Выставкын зал соо орон сасуу манай Совет ороной тэгшэ адли эрхэтэ арбан табан союзна республикын тугууд һүр жабхалантайгаар намилзажа байна. Эндэ бүхы республикануудай мянга табан зуу гаран уран зураашад, скульпторнууд, уран һиилүүршэд өөһэдынгөө зохёолнуудые зоной үзэмжэдэ табинхай.

Энэ выставкэ Ленинскэ комсомолой дайшалхы замые эли тодоор, тон гүнзэгыгөөр харуулһан түүхэ домог болоно. Граждан дайнай үедэ комсомолой эмхидхэгдэхэһээ хойшо мүнөө хүрэтэр хэгдэжэ байһан гайхамшагта ажал хүдэлмэриие, суута баатаршалгые уран гоёор харуулһан зурагууд, скульптуранууд, плакадууд эндэ табигданхай.

Выставкэдэ ерэгшэд украинска уран зурааша В. Хитриковэй—«В. И. Ленин комсомолой III съезд дээрэ» гэһэн томо зурагые тон анхаралтайгаар харана. Энэнь нээрээшье хаража ханамаар бэшэ зохёол. 1920 оной октябриин 2-то Россин залуушуулай Коммунистическэ союзай III съезд дээрэ түүхэтэ үгэ хэлэһэнэйнгээ һүүлээр В. И. Ленин зал соо делегадуудтай хөөрэлдэжэ байна. Агууехэ вождиин хөөрөөе фронтһоо ерэһэн солдадууд болон матросууд, юрын хүдэлмэришэд, таряашад угаа анхаралтайгаар шагнана.

«Һураха, һураха, үшөө дахин һураха» гэжэ залуушуулда захиһан Владимир Ильичын захяа үсэгэлдэр өөрынгөө шэхээр дуулаһан шэнгеэр выставкэ харагшадай досоо һанагдана.

Ямаршье сэсэн мэргэн хүн байгаа гээшэб, Ленин! Бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хүн түрэлтэндэ зол жаргалтай байдалай зам сэб сэхээр зуран заажа үгөө ха юм. Дэлхэйн зоной гурбанай нэгэ хубинь Ленинэй һургаалаар нютаг нютагтаа социализм байгуулжа байнал. Мүнөө выставкын эдэ залнууд соо ород, хитад, чех, корей, поляк, монгол, яхад, бурят гэхэ мэтэ хэдэн олон үндэһэ яһанай хүбүүд, басагад зэргэлэн, хараһан зурагуудайнгаа удха шанар, уран зураашадай мэргэжэл шадабари тухайда үни за най хани нүхэд шэнгеэр зүб хэлсэнэ.

— Алас Дурна хизаарай па занууд тухай дуун бии ха ю гээд студент-геолог өөрынгөө х нүхэдтэ хөөрэнэ.— Волочаевск толгой тухай дуулаа һэн гүш? дэ болоһон дайе харуулһан гоё панорама бии.

Энэ панорамые бүтээһэн Мос гай уран зурааша В. Дмитриевс П. Жигимонт, Н. Присекин гэ дэй хүдэлмэриие — хүнүүд һайхашаана.

Граждан дайнай дүүрэмсээр дайнгаа ажахые һэргээн бодх ажал хүдэлмэридэ комсомолшу хамсыгаа шамажа ороһон ту да Р. Стиль «Комсомолшууд» һэн зурагтаа харуулна.

— Тэрэ Павка Корчагин н тээ түмэр зам табилсажа б —гэжэ зураг дороо бэшээшье һаань, бишыхан пионер баса алдангүй таняад орхино. Иг комсомолшуудай хорёод-гүш онуудай үедэ хэһэн ажал тухай рагуудые Украинын, Азербай най, Казахстанай уран зураа выставкэдэ табинхай.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу дайнай үедэ комсомолшууд, за шуулай гаргаһан баатаршалга хай олон зураг, скульптура выставкэдэ бии. Залуу гвардия даа мэдэхэгүй нэгэшье пионер, рагша гэжэ манай орон соо б гүй ха юм. Украинын скульп нууд В. Мухин, В. Агибалов, Федченко гэгшэд «Залуу гварди хидай памятнигай проект» выст кын уужам һаруул зал соо та хай. О. Кошевой, И. Земну С. Тюленин, Л, Шевцова, У. Гро ва манай ороной һүр жабхала Улаан тугые тойрон һүртэйг жагсанхай. Эдэ эдир залуухан бүүд, басагад өөһэдынгөө хайр ами наһые Эхэ оронойнгоо аша һада үгэһэниинь арад түмэндэ ю дээжэ.

Дайнһаа хойшо совет залуу лай хэжэ байгаа амгалан таб ажал хүдэлмэриие, ажабайда уран гоёор, удха дүүрэнээр хар һан зураг выставкэ дээрэ я олон. Жэшээлхэдэ, Ленинг дай уран зурааша Л. К бачек Сибиреэр ябажа с «Енисей мүрэн дээрэ» гэһэн т зураг зураа. Ленинградай унив ситет, институт дүүргэһэн хүб басагад энэ холын газарта аж лахаяа ерээд, Сибириин ехэ м ниие, баялиг ой тайгые үнэн з хэнһөө һайхашаажа байнал. зурааша хадаа залуу мэргэжэ дэй һанал бодолые, хүсэл эрм зэлгые зохёол соогоо хүсэд дүү нээр дамжуулан харуулна. Тэрэ лэн А. Тимофеевэй—«Ангара мү хабартаа», И. Лукомскиин—«З дой партком хүниие партида абе байна», С. Фроловой—«Совет геологууд», А. Берикянай—« бар», С. Григорьевой—«Хоёрые һанайнь түлөө зүбшэн хэлсэлгэ» һэн уран һайхан, ехэ зурагууд вы тавкэдэ табигдаа. Тэдэнэрэй х хёолнууд выставкэ харагшадай дэр сэгнэлтэдэ хүртэнэ.

Б. Дондоков.

Байгша оной октябриин 26-да дурасхаалай самбар хадалгада зорюулагдаһан баярай митинг Кяхтада болобо. Энэ гэр дотор 1921 оной июниин 15—20-до Троицкосавска уездын комсомолой нэгэдэхи съезд болоһон юм. Тус гэрэй ханада иимэ гаршагтай дурасхаалай самбар хадагдаба: **«Энэ гэр соо 1921 оной июниин 15—20-до Троицкосавска уездын комсомолой 1-дэхи съезд болоһон байна».** Тэрэ съездэдэ хабаадаһан хүнүүдэй зарим нэгэниинь энэ митингдэ байлсаа. **Зураг дээрэ:** (зүүн гарһаа) Петр Николаевич Эдинг, Надежда Алексеевна Рассокина, Мина Соменовна Южух, ВЛКСМ-эй айкомой секретарь А. Н, Чешегоров гэгшэд байна.

А. В. Калмыковой фото.

Газетэ хожомдожо хүргэгдэнэ

Баргажанай аймагай Баянгол тосхонойхид захиһан газетэнүүдээ, мүн бэшэгүүдые удаан сагай үнгэрһэн хойно абана. Эндэ газетэ, бэшэгүүдые зөөдэг тусхай хүн томилогдонхой, тэрэ хүндэ мори унаашье даалгагдажа үгтэһэн байха.

Почто зөөгшэ Манзар Бубеев нэгэ сүүмхэтэй, мори унаатай юм. Өөрөө өөртөө эзэн болооб гээд, дура зоргондоо ороо. Һүүлэй үедэ ажалшадай эрилтые хараада абахаяашье болишонхой. Газетэ, бэшэгүүдые саг соонь эзэдтэнь хүргэхэ гэжэ оролдоногүй. Тиимэһээ газетэнүүд хэдэн хоногоор хожомдожо захигшадта хүргэгдэнэ.

Жэшээлхэдэ, хонишон Намсалма Гатаповагай даадаг гүүртынхид сентябриин 5—6-най үдэр, мүн октябриин 7—9-дэ хэблэгдэһэн «Бурят үнэн» газетые октябриин 18-да абаһан байха юм.

Иимэ баримта олон. Почто зөөгшэ Бубеев ажалдаа иимэ албан хойрогоор хандана. Теэд Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлени, Баянголой хэлхээ холбооной таһаг энэ нүхэрэй ажалые хинан шалганагүй гээшэ ха.

Малшадай, хүдөө тосхоной ажалшадай захиһан газетэ, бэшэгүүдыень саг дары хүргэжэ байхын тула хэмжээ абамаар болоо.

Р. Бубеев.

ЭБТЭЙ АЖАЛАЙ ҮРЭ

Хүдөө ажахые эрид түргөөр хүгжөөхэ тушаа партиин ЦК-гэй сентябриин Пленумэй шиидхэбэриие дүүргэлсэхын зорилгоор Бичурын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой 4-дэхи комплексно бригада (бригадирынь Ц-Д. Итыгилов) ажалдаа бага бэшэ амжалта туйлаа.

Энэ комплексно бригада гол түлэб таряа таридаг, мал үсхэбэрилдэг юм. Тиимэһээ бригадын гэшүүд тариянай ургаса дээшэлүүлхын, малайнгаа тоо толгой олошоруулхын, үүлтэрыень һайжаруулхын тула эдэбхитэйгээр ажаллана.

ОРООҺО ТАРЯА ЕХЭЭР АБАДАГ БОЛОХЫН ТҮЛӨӨ

Газар тариалангай ургаса дээшэлүүлжэ, ажалта үдэртөө ороошо таряа, мүнгэ ехээр хубаахын зорилгоор бригадын гэшүүд нилээдгүй ехэ ажал хэнэ. Комплексно бригадынхид партиин заабариие дүүргэлтэ болгон, 350 гектар шэнэ газар элдүүрилжэ, шэниисэ таридаг болоо. Тус бригада хамта дээрээ 1400 гектар талмайда жэл бүри элдэб зүйлэй ургамал тарина. Тарянайнгаа талмайһаа ургаса ехээр абахын тула бригадынхид намарһаа хойшо үнэһэ, шубуунай аргал, наг шэбхэ суглуулжа, тариянай, сабшалангай газар дээрэ гаргадаг болонхой. Гадна хахалагдаһан парынь хабар эртэ борнойлогдоно, полинуудтань шэбхэ, үнэһэн тараагдана.

Агротехническэ заабариие иигэжэ наринаар бэелүүлһэнэй ашаар жэл бүри ороошо тариянай муу бэшэ ургаса хуряагдана. Жэшээнь, 1957 ондо таряанайнгаа талмайн гектар бүриһөө 8 центнер ургаса хуряагаа һаа, бороо хурагүй энэ жэл гектар бүриһөө дунда зэргээр 11 центнер ороошо таряа абаа. Ургасаяа һайнаар харууһалжа, саг болзортонь зүбөөр хуряаха, машина, зэмсэгээ шанар һайнтайгаар заһаха асуудалда бригадынхид ехэ анхарал хандуулна.

Машина, зэмсэгүүдые колхоздоо худалдан абаһанай ашаар тус бригадын мэдэлдэ энэ жэлдэ «ДТ-54» маркын 3 трактор, хоёр «Беларусь» үгтөө. МТС-һээ бусажа ерэһэн олон механизатор энэ бригадада ажаллана. Машина, техникэдээ бригадын механизаторнуудай эзэн ёһоор хандадаг болоһонһоо тэдэнь урда жэлнүүдэйхидэ орходоо һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдана. Хэрбээ бригадын гэшүүд урдань таряагаа 25—30 үдэр хуряадаг һаа, энэ жэл өөһэдынгөө машина, техникээр оройдоол 13 хүдэлмэриин үдэр соо, һайн шанартайгаар хуряаһан байна.

— Ямар нэгэн ажал эхилхэһээ урид тэрэниие дүршэлтэй гэшүүдтэй зүбшэн хэлсэдэгбди,—гэжэ бригадир Цыбик-Доржо Итыгилов хөөрэнэ.

Комбайнһаа гараһан ороошо таряа хатааха, сэбэрлэхэ тон харюусалгатай хүдэлмэри эмхидхэхыень коммунист Доржо Юмовто даалгагдаһан байгаа. Түрүү коммунистын ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар тус бригада гүрэндэ түсэбэй ёһоор 2800 центнер ороошо таряа худалдахын орондо болзорһоонь урид 3200 центнер тушаагаа. Тоог дээрэхи ажалай зүбөөр эмхидхэгдэһэн дээрэһээ колхозой жолоошодшье ороошо таряа «Заготзернодо» һаадгүйгөөр зөөгөө. Тиигэжэ жолоошон Улзы Ванданов үдэртөө «Заготзернодо» хоёр дахин таряа абаашаха аад, 3—4 дахин абаашаһан байна.

Бригадын гэшүүд ерэхэ жэлэйнгээ тарилгын үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хаагаа. Тиигэжэ хамта дээрээ 1734 центнер шэниисын, 100 центнер хара тариянай, 700 центнер овёсой үрэһэ хүрэнгэ гүйсэд сэбэрлэгдэн хаагдаһан байна.

ҮНЕЭДҺЭЭ ҺҮН ЕХЭЭР ҺААГДАДАГ БОЛОО

Тус комплексно бригадада эбэртэ бодо мал, хони үсхэбэрилхэ түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэжэ байнхай. Эндэ мүнөө хамта дээрээ 72 һаамхай үнеэн, 198 залуу хашараг, буруун, гурба мянган толгой хонин бии. Эдэ малнуудһаа һүн, ноһон, мяхан жэл ерэхэ бүри ехээр абтадаг боложо байна. Бригадын һаалишад республикынгаа түрүү һаалишадай дүй дүршэл ажалдаа хэрэглэжэ, үнеэн бүриһөө нилээд ехэ һү һаадаг болоо. Эдэнэр энэ жэлэй юһэн һарада һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1863 литр һү һааба.

Хаягай фермын һаалишад партиин ээлжээтэбэшэ XXI съездын зарлагдаха тухай мэдээсэл дуулахадаа һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2500 литр һү һааха уялга абаад, колхоздоо социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлээ һэн.

Мүнөө тэдэнэр уялгаа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнхай. Һаалишаар хүдэлмэрилжэ байһан комсомол-залуушуул Елизавета Пунцыкова, Бимбасу Санданова, Цыпилма Шодоева үнгэрһэн юһэн һарада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1850—2000 литр һү һаажа, колхоз соогоо шалгараад, аймагайнгаа малшадай дунда түрүү һуурида гараба.

Тус бригадын һаалишад үбэлжэлгэдэ эртээнһээ бэлдээд, намарһаа хойшо бүхы үнеэдээ уянда байлгажа эдеэлүүлдэг болоһон байна. Тэжээл үнеэдтээ гэшхүүлхэгүйн тула хотон соонь кормушка табижа үгөө. Гадна үнеэдтэ силос, турнепс гэхэ мэтые кормозапарнигта буйлуулжа үгэдэг болонхой. Үнеэдые иигэжэ һайнаар харууһалдаг, эдеэлүүлдэг болоһонойнь ашаар лэ һүн ехээр һаагдана.

Бригадын хонин ажалһаашье жэл бүри олзо доход ехээр ородог байна.

БАРИЛГА ЕХЭЭР ХЭГДЭНЭ

Ажахынгаа түргөөр хүгжэхэ бүри колхознигууд баян дэлгэр байдалтай, культурнаар ажаһуудаг болоно. Бригадын гэшүүдэй 70 гаран процентнь 1956 онһоо хойшо шэнэ гэрнүүдые бариһан, хуушануудаа заһаһан байна.

Гансахан энэ жэл 11 айл шэнэ гэр баряа. Бригадын 10 гэшүүд ерэхэ жэлдэ шэнэ гэр барихын тула гэрэй модо отолоо.

Колхознигуудай гэрнүүдэй хажуугаар бригадада хамтын барилгашье олоор бодхоогдоно. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо 5 хүнһөө бүридэһэн барилгын звено хүдэлнэ. Тэрэниие коммунист Д. Зандаков хүтэлбэрилдэг. Звеногойхид 1000 хониной типовой байра, 150 толгой үхэрэй байра барижа дүүргээ. Эндэ ажаллаһан дархашуул Ц. Банзаров, Ц. Цыдыпов, Д. Цыденов, Д. Цыбикжапов гэгшэд үдэр бүриингөө даалгабариие 200—250 процент дүүргэжэ, колхозой правлениин, партийна организациин хэдэн магтаалда хүртөө.

* * *

Эрхим ажалаараа гансашье колхоз соогоо бэшэ, мүн аймаг доторо шалгарһан энэ комплексно бригадынхид Агууехэ Октябриин 41 жэлэй ойе, партиин XXI съездые ажалай амжалтаар угтахын тула улам һайнаар хүдэлжэ байна.

Б. Шагжитаров.

...укурузын баян ургаса иигэжэ туйлагдаа

...ктар бүриһөө 300 ...нер тэжээл абахын түлөө

...жэлдэ гектар газарһаа 280 ...хүрэтэр кукурузын ногоон ...маа ургуулжа, бараг дүршэл...ообди. Тиимэһээ хүдөө ажа...ргэжэлтэдэй заабаряар хой...шье кукурузын үндэр баян ...хуряаха аргатай болообди. ...ар бүриһөө 300 центнер куку...эшэ набша хуряаха гэһэн ...областиинхидай уряае дэм...нёдондонойнгоо дүй дүршэ...рэглэн, бидэнэр энэ жэлэйн...илга ехээ һэмди. Тиигэжэ гэм...н ургаса хуряагдаа.

...малаа тэжээлтэй болгохын ...ашадаа кукуруза бүри ехээр ...еһотойбди. Хойто жэл куку...аа газарые 200 шахуу гекта...ургэдхөөд, тэрэнэйнгээ 100 ...ьень уһалдаг болохобди. Та...а нмагтал квадратно-гнездо...гаар хэжэ, үнеэн бүридөө ...тонно силос дарадаг болохо ...үсэлнай ойртоо. Һаяар кол...най полинууд дээрэ 2—3 ...үндэртэй кукуруза ургуулаг...ом.

...э үбэл хуушан, мүн шэнэ ...уудайнгаа гектар бүридэ ...тонно (зарим газартань 15—...но) наг шэбхэ гаргахын тула ...һөө бэлдэжэ байнабди. Ма...рмэ, гүүртэнүүдэй, адуу мо...байрануудай наг шэбхэ тү...үндаа малтагдажа байна. ...хэды хоногһоо тусхай тэргэ...еларусь» тракторaар наг шэб...оли дээрээ гаргажа эхилхэ... Энэ хүдэлмэридэ колхозой...үрүү тракторист нүхэр Жам...эдэн колхознигуудтай хамта ...үбэлдөө хүдэлхөөр томилог...а.

...эдэ кукурузынгаа үрэһэ бэл...э томо үрэһэтэй буурсагуу...элэжэ үйрүүлһэнэй һүүлээр ...жэжээрнь илгажа, ургаха ша...ь шалгажа үзөөд, тарилга ...һайн байна. Хойто жэлэйнгээ ...ада үрэһээ һайнаар бэлдэ...

...уруза ургуулха дүршэлтэй бо... агрегадаймнай гэшүүд гектар ...өө 300 центнер эшэ намаа ху... аргатай байһанаа Коммунис...э партиингаа XXI съездын, ...уулэхэ Октябриин 41 жэлэй ...үндэлэлдэ шэнэ уялгануудые ...аа мэдүүлээ һэн. Энэмнай ...а мэдүүлгэ бэшэ юм. Ерэхэ ... бүхы участогуудайнгаа гек...үриһөө 300 цeнтнерһээ доошо ...эшэ намаа хуряажа, колхоз...аа улам ехээр баярлуулха...

Ц-Д. Цыдыпов, агрегадай начальник.

Байгша ондо Ториин аймагай „Улаан Бургалтай“ колхоз кукурузын яһала һайн ургаса хуряагаа. Колхозой 2-дохи комплексно бригадын кукуруза ургуулдаг агрегат механизатор нүхэр Цыдыповэй хүтэлбэри доро ажаллахадаа эрхим дүнгүүдые туйлаһан байна.

„Улаан Бургалтай“ колхозойхид 61 гектар газарай га бүриһөө дунда зэргээр 250 центнер, 15 гактарай тус бүриһөө 200 центнер кукурузын ногоон эшэ набша хуряажа, үнеэдтэ шэмэтэ силос элбэгээр бэлдээ.

Колхозой кукуруза ургуулагшад дүй дүршэл тухайгаа доро бэшэнэ.

Туршалга юу харуулааб

Адуу малдаа элбэг дэлбэг тэжээл бэлэдхэхын түлөө кукурузын ногоон эшэ намаагаар силос дараха гээшэ эгээл шухала хэрэг юм. Мүнөө үедэ малайнгаа ашаг шэмые шэмэтэ тэжээл, силосгүйгөөр эрид дээшэлүүлхын аргагүй гэжэ мал ажалай мэргэжэлтэд, малшад тон зүбөөр хэлэдэг. Тиимэһээ манай колхозой гэшүүд мал ажалаа саашадань хүгжөөхын тула нэн түрүүн шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэдэг болохын хойноһоо саг үргэлжэ оролдоно.

Нютагайнгаа эрхэ байдалда кукуруза ургуулха дүршэлтэй болохын тула энэ жэлдэ тарилгын хэдэн арга хэрэглэжэ, участок бүхэниие ондо ондоогоор харууһалаабди. Май һарын һүүлээр кукурузаяа тарихадаа 176 гектарта квадратно-гнездовой, 136 гектарта үргэн зуруудтайгаар хэһэн байгаабди. Тиихэдэ 49 гектарай га бүридэ 100 килограмм овёстой 50 килограмм кукурузын үрэһэн холигдожо таригдаа һэн. Кукурузынгаа тарилгые хоёр ондоо сеялкэтэй агрегадаар хээ һэмди. Ороһо хаядаг сеялкээр 60 сантиметр үргэнтэй зурууд гаргажа тарихадамнай гектар бүридэ 35 килограмм үрэһэн ороһон байгаа.

Зүгөөр квадратно-гнездовой аргаар тарихадаа ехэхэн оролдолго гаргаабди. Колхозой хоёрдохи комплексно бригадада эмхидхэгдэһэн, механизатор нүхэр Цыдыповэй агрегат түрүү аргаар тарилга хэхэдээ һайн үрэ дүн харуулаа. Агрегадай тракторист нүхэр Батуев квадрат гаргахадаа шадамар бэрхэ байгаа. Дааһан ажалдаа тэдэнэй үнэн зүрхэнһөө хандажа хүдэлһэнэйнь ашаар зүб квадрадууд гаргагдажа, үрэһэн шанартайгаар таригдаа һэн.

Кукурузынгаа ургажа байхадань, зорюута элдэбээр харууһалаабди. 136 гектарта квадратно-гнездовой аргаар тариһан кукурузынгаа газар дээрэ ногоон эшэнүүдэй гараагүйдэ борнойлго хээд, бэшыень ургаһан хойнонь борнойлоо һэмди. Тиихэдэмнай эртэ борнойлһон участогта буртаг үбһэн балай ургаагүй. Харин ургажа байхадаа борнойлуулһан кукурузамнай диилэхын аргагүйгөөр, буртаг үбһэндэ дарагдашаһан байна.

Саашадаа ногоон эшэнүүдэй бүри үндэр боложо, гурба-дүрбэн намаатай болоходонь, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэгдээ һэн.

Байгша ондо ган гасууртайшье байгаа һаань, квадратно-гнездовой аргаар тариһан участогуудһаамнай һайн ургаса хуряагдаа. Зарим газарта 2—2,5 метр үндэртэй ногоон эшэ намаа ой тайгын модон шэнги үндэрөөр ургажа, нютагай зониие ехээр һонирхуулаа. Тиимэ газарай гектар бүриһөө 280 центнер хүрэтэр ногоон эшэ набшаһан хуряагдаа. Баһа овёстой холижо тариһан кукурузын участогуудай гектар бүриһөө 150—180 центнер абаабди.

Теэд үргэн зуруудтайгаар тариһан участогуудһаа биратай ургаса гараагүй һэн. Ногоохон эшэнүүд оройдоол 60—80 сантиметр хүрэтэр ургаад, хара эртэ шарлашоо бэлэй. Тиихэдэ юрын аргаар тариһан газарһаамнай юушье гараагүй. Кукурузые хоёр ондоогоор тарижа туршалга хэхэдэмнай, квадратно-гнездовойгоор тариһан участогһаа 3 дахин ехэ эшэ набшаһан хуряагдаһан байна.

Ф. Братущенко, колхозой агроном.

Харууһалга һайнаар хэхэ шухала

Нютагайнгаа эрхэ байдалда шэмэтэ тэжээл—кукуруза ургуулжа, ниитынгээ малда элбэг дэлбэг силос дарахын тула бидэнэр хабар, зунай сагта унтаха нойргүйгөөр ажаллаабди. Агрегадтамнай Толгойн үбэр, Наринай адаг, Зэдын гол гэжэ үрэжэл һайнтай участогууд даалгагдажа үгтэнхэй. Эдэ участогууднай тэгшэ аад, хара шоройтой газартай юм. Нёдондо жэл участогуудайнгаа гектар бүриһөө 100—150 центнер, зарим газарһаа 200 центнер эшэ набшаһа хуряажа, силос элбэгээр дараа һэмди.

Харин энэ жэлдэ кукурузынгаа газарые бүри үргэдхэжэ, квадратно-гнездовой аргаар, заримыень үргэн зуруудтайгаар тарилга хээд, оролдосотойгоор харууһалаабди. Зүгөөр тарилга хэхэһээ урид, үбэлдөө зөөжэ бэлдэһэн наг шэбхээ һайса жэгдэрүүлэн тараагаад, газараа 20—22 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалжа, борнойлоо һэмди.

Кукурузын ургажа байха үедэ зурууд хоорондын газар элдүүрилхэ, буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхэ, муугаар гараһан эшэнүүдые һугалжа хаяад, ондоо эшэ һуулгаха гэхэ мэтын ехэхэн хүдэлмэри хэгдээ һэн. Тингэжэ һайнаар харууһалһан газарһаамнай элбэг эшэ набша хуряагдаа. Жэшээлхэдэ, Толгойн үбэрэй 47 гектар газарай га бүриһөө дунда зэргээр 250 центнер, зарим тээһээнь 280 центнер эшэ набша суглуулагдаа.

Элбэг ургаса хуряагаад, бригадынгаа үнеэдтэ 611 тонно силос дараһан байнабди. Һаалишаднай үнеэдээ ноябрь һараһаа уянда байлгаад, силосээ эдюулжэ захалхань. Саашадаа колхозоймнай мал шэмэтэ тэжээлээр дутахаяа болёо гэжэ би лаб найданаб. Юуб гэхэдэ энэ жэлдэ олоһон дүй дүршэлөөрөө хойшодоошье кукуруза элбэгээр тарижа, оронойнгоо түрүү колхозуудтал адли үндэр баян ургаса хуряадаг болохобди.

Кукуруза гээшэмнай харууһанай хүсөөр лэ абтаха ургамал ха юм.

Б-М. Бадмаев, агрегадай гэшүүн.

Саг болзортонь хуряаха хэрэгтэй

Кукурузын үндэр баян ургаса ургуулжархёод, һанаагаа амаршаха бэшэ, харин тэрэнээ һайн шанартайгаар силослэжэ абаһан хойноол гектар бүриһөө тэды шэнээниие хуряагаабди гэжэ хэлэхэдэ болохо. Энэ жэлдэ колхозоймнай кукуруза таригшад яһала һайн ургаса ургуулаа. Тэрэнииень саг болзортонь, шанар һайнтайгаар хуряаха гээшэ манай гол зорилго болоо һэн.

Ногоон эшэ набшаһанай түлэг дундаа ургажа байхадань, бидэнэр хуряалгадаа эртээнһээ бэлдэжэ байгаабди. Хуряалгын ерэхэдэ һайнаар заһагдаһан 2 комбайн, ашаанай хэдэн автомашина, силосэй ногоо хэршэдэг 3—4 машина, 50 гаран колхозник хүдэлжэ эхилээ һэн. Тиигэжэ бидэнэр кукурузынгаа шарлажа үрдеэгүйдэнь бултыень хуряажархёо һэмди. Тэрэ үедэ илангаяа комбайнер нүхэр Жамсуев унтаха нойргүйгөөр ажаллаа. Энэ нүхэрнай үдэртөө 4 гектар хуряаха даабаритай аад, 9 гектар хүрэтэр хуряажа байһан юм. Бэшэшье колхознигууд эршэмтэйгээр ажаллаа.

Кукурузаяа саг болзортонь хуряаһанайнгаа ашаар колхозойнгоо һаамхай үнеэн бүридэ 5—6 тонно шэмэтэ силос дараһан байнабди.

Б-О. Цыденов, колхозой 2-дохи комплексно бригадын бригадирые техникын талаар орлогшо.

Шэмэтэ ургамал нютагжаба

...баян Бургалтай нютагай ...ад һү, мяха, тоһоной хүн бү...хүртэсын талаар Америкын ...ото Штадуудые ойрын жэл...хүсэхын түлөө орон доторoo ...һэн социалистическэ мүры...э оролсоод, эдэбхи ехэтэйгээр ...лажа байна. Малайнгаа ашаг ...е эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ...—кукурузые элбэгээр тари...һээр баян ургаса хуряадаг ...ын хойноһоо бургалтайнхид ...ргэлжэ тэмсэжэ байдаг.

...алтайнхид малдаа кукуруза ...жэ, ашаг шэмыень дээшэ...э аргые һая болотор мэдэдэг..., дууладагшьегүй байгаа гэ...эхэдэ худал болохогүй. Эндэ ...хоёр-гурбан жэлэй саада тээ ...зын шара буурсагууд аса...а, колхознигуудые ехээр һо...лаа бэлэй. Зарим нүхэд ...ие яахаяа асараа юм. Ма...дэ ургаха аал?» гэжэ байжа ...дэг һэн. Теэд колхозой ...ени, партийна организациин ...ээр энэ ургамал 50-яад гек... таригдажа, түрүүшын жэлэй ...лга хэгдэһэн байгаа. Зүгөөр ...за тариһан колхознигууд хү...ахын мэргэжэлтэдһээ заабари ...ы һайса абаагүй, дүй дүршэл ...й байжа, һүрхэй ургаса ху...гүй һэн. Гэбэшье түрүү кол...ууд урмаа хухарангүй, ню... кукурузын үндэр баян ур...уряадаг болохын түлөө тэм...хилээ бэлэй. Колхоз нютагаа ...ын түлөө саг үргэлжэ ...жо ябадаг түрүү колхозни... дундаһаа кукуруза ургуулха ... звено эмхидхээд, тэрээн... гектар үрэжэл һайнтай газар ...а үгөө һэн. Ажалдаа ...сотой бэрхээр хандадаг, мэр... ехэтэй механизатор Цэдэн... Цыдыпов звеногой хүтэлбэ...ээр томилогдоо.

...—57 оной үбэл звеногой гэ...даажа абаһан участогтаа наг ... гаргахын хажуугаар кукуру...нагтал квадратно-гнездовой ... тариха түрүү дүй дүршэл ... шудалаа. Тингэжэ хабар бо... звеногойхид тарилгаяа эмхитэй гуримтайгаар хэбэ. Кукурузын ургажа эхилхэдэнь буртаг үбһыень зулгаажа хаяха, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ мэтын ехэхэн хүдэлмэри ябуулаа. Хуряалгын болоходо, тэдэнэй хэһэн ажалай үрэ дүн бусад колхознигуудые одоол гайхуулба. Звеногойхидой 2—2,5 метр үндэр ногоон эшэ набша ургуулаад, гектар бүриһөө 200—250 центнер тэжээл хуряажа байхыень нюдөөрөө хараһан зарим колхознигууд «манай нютагай эрхэ байдалда кукуруза ургахагүй» гэһэн хойрог бодолоо хойшо урагшагүй мартаа бэлэй. Гадна кукурузаар дарагдаһан шэмэтэ силос малайнгаа эдеэд, ашаг шэмээ дээшэлүүлжэ, тоһо, өөхэеэ нэмээжэ байхадань, бургалтайнхид бүришье урмашажа, шэнэ ургамалай ашатай олзотой байһандань этигэжэ.

—Кукуруза гээшэмнай айхабтар үнэтэй ургамал гээшэ ха даа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ кукурузын гурилаар хоол хэжэ байхадаа энээниие хаана, ямар нютагта ургуулаад, эндэмнай асардаг юм гэжэ һанадаг һэм. Харин мүнөө болоходо нютагтаа ургуулаад, малдаа эдюулжэ байха гээшэ жэгтэй юм байна. Би урдандаа үнеэн бүриһөө оройдоол 500—600 литр һү арай шамай һаадаг байһан аад, энэ жэлэй юһэн һара соо 1100 литр һү һаагааб. Энэ амжалтам кукурузын лэ ашаар туйлагдаа гээшэ. Үнгэрһэн үбэл үбһэ тэжээлээр дутамаг байбашье, кукурузын силос үнеэдтээ ехээр эдюулээ һэмди. Тиихэдэмнай һү һаалга урданайхидаа орходоо 2—3 дахин дээшэлээ, — гэжэ колхозой Хара-Үбэсэнэй гүүртын ахалагша һаалишан Дымбрэл Бадмаева хөөрэнэ.

1958 ондо колхозой гэшүүд кукурузынгаа газарые 329 гектар хүрэтэр үргэдхэжэ, тарилга хэбэ. Нүхэр Цыдыповэй агрегат 2-дохи комплексно бригадын Толгойн үбэр, Наринай адаг, Зэдын гол гэжэ газарта тарилга хээ һэн. Агрегадайхид тарилга хэхынгээ урид, газарайнгаа хатахатай сасуу поли дээрээ наг шэбхэ һайса тараагаад, 20—22 сантиметр гүнзэгыгөөр халжархиба. Һүүлээрнь нюрууень тэгшэлжэ борнойлоод, майн 30-һаа тарилгаяа хэбэ. Тарилгын ехэнхинь квадратно-гнездовой аргаар хэгдээ. Нүхэн бүридэ 3—4 үрэһэ хэхэдээ 150—200 грамм минеральна холисо хэлсэһэн байгаа. Зүгөөр үрэһээ бэлдэхэдээ томо үрэһэтэй буурсагуудые үйрүүлээд, сорт сортоорнь илгажа, гранозанаар хордоод, гексахлоранаар һалхитуулһанай һүүлдэ ургасыень шалгажа үзэһэн юм.

Зунай үедэ ургажа байһан кукурузынгаа хойноһоо харууһалхадаа агрегадай гэшүүд ехэ оролдолго гаргаа. Тэдэнэр муугаар ургаһан эшэнүүдыень зулгаажа хаяад, шэнэ эшэ һуулгажа, буртаг үбһэнһөөнь хэдэн дахин сэбэрлээд, суперфосфадаар нэмэлтэ тэжээл хэһэн байгаа. Тиигээд газарайнь хүрьһые зөөлэрүүлжэ, навеснэ культиваторaар һайса элдүүрилһэн юм. Эдэ хүдэлмэринүүдые хэхэдээ эшын хажууда буртаг үбһэ үлөөхэгүйн тула агрегадайхид ехэ оролдолго гаргаа һэн.

Тиигэжэ оролдоһон агрегадайхид энэ жэл нёдондонойхидоо орходоо һураггүй ехэ ургаса хуряагаа.

Шэмэ ехэтэй кукурузые нютагайнгаа эрхэ байдалда ургуулжа, үндэр баян ургаса хуряажа шадаһан агрегадай гэшүүд: комбайнер Цыден-Дамба Цыдыпов, тракторист Базар Батуев, колхознигууд Бато-Мунко Бадмаев, Хандажаб Бадмаева гэгшэдэй нэрэ колхоз соогоо суутай болонхой. Тиигэншьегүй яахаб даа. Эдэнэр лэ Бургалтайн үрэжэл шэмэтэ газарай гектар бүриһөө 280—300 центнер кукурузын ногоон эшэ набшаһанай хуряагдаха байһые эгээн түрүүн элирүүлээ ха юм.

Бургалтайнхид туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амараагүй, ерэхэ жэлдэ кукурузынгаа газарые 500 гектар хүрэтэр үргэдхөөд, га бүриһөө 300 центнерһээ доошо бэшэ ногоон эшэ набша хуряаха гэжэ шиидээ. Мүнөө поли дээрээ наг шэбхэ гаргажа эхилхээ байна.

М. Гончиков, манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхоздо ургуулагдаһан кукуруза хуряагдажа байна. Намар абтаһан зураг.

ЭРХҮҮГЭЙ УНИВЕРСИТЕДЭЙ 40 ЖЭЛЭЙ ОЙ

1918 оной октябрь һарын һүүлээр Эрхүүгэй университет нээгдээ һэн. Энэнь Зүүн Сибириин соёл культурын хүгжэлтэдэ ехэхэн удха шанартай байһан юм. Октябриин революциин урда тээ Зүүн Сибирьтэ нэгэшье дээдэ һургуули байгаагүй.

Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын анхарал оролдолгын ашаар, тус университет Зүүн Сибириин эрдэм наукын томохон түб газар болонхой. Энэ дээдэ һургуули долоон факультедтэй, заочно болон үдэшын таһагуудтай, научно-шэнжэлэлгын хоёр институдтай (физико-химическэ, биолого-географическа), астрономическа обсерваторитой, ботаникын садтай юм. Научна библиотекэнь тон шухала олон тоото номуудтай.

Эрхүүгэй гүрэнэй университет арадай ажахы, соёл культурада шухала хэрэгтэй, мэргэжэл түгэс кадрнуудые олоор һургажа гаргадаг (7 мянга үлүүтэй мэргэжэлтэдые бэлдээ). Университедтэ һураһан хүнүүдые хаа хаанагүй—научно-шэнжэлэлгын институдууд, дээдэ һургуулинуудаар, геологиин отрядуудта, заводой лабораторинууд соо, дунда һургуулинууд болон техникумүүдтэ, партийна, советскэ хүдэлмэридэ харахат. Эндэ һураад гараһан олохон хүбүүд, басагад Бурят оронойн соёлой, ажахын элдэб һалбаринуудта хүдэлмэрилдэг.

Мүнөө энэ университедтэ 3 мянга гаран студентнэр, аспирантнууд һурана. Элдэб үндэһэ яһатад—ород, бурят, яхад, украин, хакас, узбек, татар, монгол, солонгос болон бусад арадуудай түлөөлэгшэд эндэ һуража, дээдэ эрдэмтэй болоод гарадаг. Энэ талаарнь абажа харахада, Эрхүүгэй университет манай совет дээдэ эрдэмэй интернациональна шэнжэтэй байһые гэршэлнэ.

Эрхүүгэй университет Зүүн Сибирь дотор дээдэ эрдэм дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ. 1930 ондо университедэй факультедүүдые үндэһэ болгон, Эрхүү хотодо гурбан дээдэ һургуули—медицинскэ, багшанарай, финансын-экономическа институдууд нээгдээ һэн. Университедэй багшын факультедэй бурят таһагынь Улан-Удэдэ нүүжэ ерээд, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт 1931 ондо бии болоһон юм. Яхадай болон Бурядай АССР-нүүдэй, мүн тэрэшэлэн Монголой Арадай Республикын дээдэ һургуулинуудта Эрхүүгэй университет туһа хүргэдэг.

Эрхүүгэй университедэй эрдэмтэд хизаарай үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөлгэдэ, арадуудай ажахы, соёл культура, түүхэ шудалалгада хубитаяа оруулна. Мэдээжэ эрдэмтэ, профессор М. М. Кожов үни удаан саг соо Байгал далайе шэнжэлһэн байха юм. «Байгалдахи амитадай аймаг», «Сибириин дабһагүй уһанууд» гэхэ мэтэ шэнжэлхы зохёолнуудые тэрэ эрдэмтэ бэшэһэн байха. Тэрэнэй хүтэлбэреэр залуу эрдэмтэд Байгалые бүхы талаһаань шэнжэлнэ. М. М. Кожовой, доцент К. И. Мишаринай редакцяар «Байгалай загаһад, тэндэхи загаһанай ажахы» гэһэн ехэхэн ном хэблэгдэжэ гараа. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, профессор, доктор В. А. Ларина, доцент А. В. Калабина Черемховой нүүрһые химическэ аргаар болбосоруулжа, шэнэ зүйлнүүдые абаха хэдэ хэдэн шухала шэнжэлгэ хээ. Геолого-минералогическа эрдэмэй докторнууд М. М. Одинцов, И. А. Флоренсов, В. П. Солоненко болон бусад минеральна баялигуудые амжалтатайгаар шэнжэлжэ байна. Хүдөө ажахын эрдэмэй доктор О. В. Макеевэй хүтэлбэрилдэг хүрьһэ шэнжэлэлгын кафедрын хүдэлмэрилэгшэд Бурядай зооветинститудай эрдэмтэдэй хабаадалгатайгаар Бурядай АССР-эй газарай хүрьһэ шэнжэлжэ байнхай. Университедэй эрдэмтэд промышленностиин, хүдөө ажахын дэбжэлгэдэ ехэ удхашанартай олон шэнжэлэлгэ хэнэ.

Социально-экономическа кафедрануудай мэргэжэлтэд шухала шухала асуудалнуудые шэнжэлһэн байна. Жэшээнь, мэдээжэ түүхэшэ, СССР-эй түүхын кафедрые даадаг Ф. А. Кудрявцев бурят арадай түүхэ шэнжэлжэ байдаг. Педагогическа эрдэм ухаанай доктор, профессор В. Д. Кудрявцев бурят һургуулида ород хэлэ зааха методикодо хабаатай хэдэ хэдэн шэнжэлэлгэ хэһэн байна. Философиин кафедрые даагша, доцент Л. А. Петров Бурядай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаров тухай ном бэшэһэн юм. Доцентнүүд И. М. Манжигеев, Э. Р. Рыгдылон Бурядай болон Монголой хэлэ бэшэг шэнжэлһэн байгаа. Доцент Н. О. Шаракшинова бурят арадай аман зохёол, мүнөөнэй литература шэнжэлдэг.

Зүүн Сибириин үйлэдбэрилгын хүсэ шэнжэлхэ конференциин хүдэлмэридэ Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй эрдэмтэд эдэбхитэйгээр хабаадаа.

Нүхэр Н. С. Хрущевой дурадхаһанай ёһоор, манай ороной дээдэ һургуулинуудые шэнэдхэн хубилгаха бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһан үедэ Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй 40 жэлэй ой тэмдэглэгдэбэ.

Б. Санжиев, түүхын эрдэмэй кандидат.

Кооперативна зөөри үригшэдтэй шангаар тэмсэхэ

Бурядай АССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин Соведэй гэшүүдэй суглаан һаяшаг болоо. «Кооперативна зөөри үригшэдтэй шангаар тэмсэдэг болохо тухай» асуудал тэндэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Республикын коопераци мүнгэ нөөсэлхэ түсэбөө һүүлшын хэдэн жэлэй турша соо дүүргэнэгүй, кооперативна зөөриие ехээр үрилтэ хоролтодо оруулна гэжэ Соведэй суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Хэрбээ 1956 ондо республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин худалдаа наймаанай организацинуудта 1 миллион 792 мянган түхэригэй зөөри үригдэһэн байгаа һаа, энэ жэлэй 9 һарын турша соо 1 миллион 707 мянган түхэригэй мүнгэ зөөри үригдөө. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 274 мянган түхэригөөр ехэ болоно. Зэдын, Яруунын, Мухаршэбэрэй, Иволгын болон бусад аймпотребсоюзуудта илангаяа ехэ мүнгэ зөөри үригдөө. Жэшээнь, энэ жэл Зэдын аймпотребсоюзай худалдаа наймаанай организацинууд 200 мянга гаран түхэригэй эд зөөри үреэ.

Хүнүүдые шэлэн абалгада хэдэ хэдэн кооперативна организацинуудай правленинүүдэй хайша хэрэгээр хандаһанай гэмээр лэ мүнгэ зөөри ехээр үригдэнэ. Жэшээнь, Заиграйн аймагай Дээдэ-Тальцын сельпо Старая Курба гэжэ тосхоной магазиниие даагшаар Белых гэгшые табихадаа һайса шалгаагүй байгаа. Урдань леспромхозой ОРС-до үри хэһэн тэрэ хүн магазиниие даагшаар гурба һарын турша соо ажаллаха зуураа, саг үргэлжэ архидажа, 36 мянган түхэригэй үридэ ороо.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин худалдаа наймаанай организацинууд урдань ямар нэгэн газарта үри хэһэн хүниие хүсэд шалгангүй, дахин ажалда абадаг заншалтай. Тэдэ хүнүүдынь шэнэ газарта орон сасуугаа баһал үри хэжэ эхилдэг байна.

Хиналта шалгалтын, тоосооной муугаар табигдаһан дээрэһээ кооперативна зөөри үригшэд ехээр һамбаашалдаг байна. Хиналта, шалгалта, эд зөөриин тоо бүридхэл хаа хаанагүй муугаар хэгдэнэ. Пай хаагшад, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд шалгалтада багаар хабаадуулагдана.

Республикын сүүд, прокуратура, милици кооперативна зөөри үригшэдтэй муу бэшээр тэмсэнэ. Гэбэшье сүүдэй, мүрдэлгын организацинууд зарим хэрэгүүд тушаа буруу шиидхэбэри гаргана, мүрдэлгын хэрэгүүдые үшөөл нобшо удаанаар шиидхэнэ.

Кооперациин Соведэй суглаан дээрэ үгэ хэлэгшэдэй зариманиинь хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые хөөрэжэ үгөө. Суво-Баянголой сельпогой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Терентьев ажалайнгаа дүй дүршэл тухай хөөрэхэ зуураа, магазинуудта хүнүүдые зүбөөр шэлэн абадаг тухайгаа мэдүүлээ. Дээрэ дурсагдаһан сельпогой хиналта шалгалтын хүдэлмэри һайнаар табигданхай. Сельпогой ажалда олон тоото пай хаагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энээнэй ашаар 9 жэлэй турша соо тус сельподо кооперативна зөөри үригдөөгүй. Энэ сельпо республика соогоо түрүү зэргэдэ гаража, КПСС-эй XXI съездые хүндэтэйгөөр угтахын зорилгоор социалистическэ мүрысөө үүсхээ.

Промышленностиин бүтээн гаргаһан зүйлнүүдэй сэнгые хэдэ хэдэн аймпотребсоюзууд дээшэнь үргэнэ. Гэбэшье Буркоопсоюзай правлени энээн тушаа шанга хэмжээ абанагүй гэжэ Соведэй суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ.

Республикын эд хэрэглэгшэдэй кооперациин худалдаа наймаанай организацинуудта мүнгэ зөөриин ехээр үригдэжэ байбашье, Буркоопсоюзай хүтэлбэрилэгшэд зөөри үригшэдтэй шангаар тэмсэнэгүй гэжэ үгэ хэлэгшэд онсолон заагаа. Буркоопсоюзай хүтэлбэрилэгшэд аймпотребсоюзуудай, сельпонуудай хүдэлмэрилэгшэдтэ үшөөл багаар туһална, суглаа хураал үнгэргэжэ, ехэнхи сагаа барана.

Бурядай АССР-эй эд хэрэглэгшэдэй кооперациин Соведэй суглаан дээрэ аймпотребсоюзуудай, республикын сүүд, прокуратурын хүтэлбэрилэгшэд, партиин обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй түлөөлэгшэд үгэ хэлээ.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые усадхаха, кооперативна мүнгэ зөөри үригшэдтэй тэмсэхэ тушаа тусхай тогтоол кооперациин Соведэй суглаан дээрэ баталагдан абтаа.

СССР-эй Уран зохёолшодой союзай гэшүүн Б. Л. Пастернак гэгшын советскэ уран зохёолшын нэрэ зэргэдэ харша ябуулга хэһэн тухай

СССР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин президиумэй, РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай оргкомитедэй бюрогой, РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай Москвадахи отделениин правлениин президиумэй тогтоол

СССР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин президиум, РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай оргкомитедэй бюро болон РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай Москвадахи отделениин правлениин президиум хамтын заседани хэжэ, Б. Пастернагай ябуулгые зүбшэн хэлсээ. Тиихэдээ энэ ябуулгань советскэ уран зохёолшын нэрэ зэргэдэ харша, мүн ородой литературын ёһо заншалнуудта, арад зондо, эб найрамдалда болон социализмда эсэргүүгээр шэглүүлэгдэнхэй гэһэн тобшолол нэгэн дуугаар хэһэн байна. Хэзээ нэгэтэ «сэбэр искусство» тухай хооһон хубхай үгөөр эхилһэн Б. Пастернак мүнөө буржуазна номнолой зэбсэг болотороо доройтон унаа. «Хүйтэн дай» эмхидхэгшэд, бүхы түрүү, революционно хүдэлөөе хардадаг гүрдэдэг хүсэнүүд Б. Пастернагай нэрые хэрэглэн, элдэб муухай номнол ябуулха юумэ бахархан олобо. Хархис хүсэнүүд Б. Пастернагай оюун бэлигтэй уран зохёолшо байһандань тэрэниие магтан суурхуулна бэшэ, харин түүхын хүсэтэ дабшалтада эсэргүүгээр хэгдэдэг тэдэнэй галзуу муухай, ямаршье найдалгүй тэмсэлдэ хамжаһан туладань тэрэниие магтана.

Б. Пастернак үнинһөө хойшо арад зонһоо, мүнөө үеын саг үеһөө таһаржа, хара амяа харан, хубалза мэтэ һуудаг болоһон дээрэһээ мүртэй һайн уран зохёолнуудые бүтээжэ шадахаяа болинхой юм. Буржуазна номнол Б. Пастернагай «Доктор Живаго» гэжэ романиие айхабтар шууяатайгаар һайрхан магтана. Үнэндөө энэ романиинь авторай тон дорой, ядуу бодолтой байһыень, өөр тухайгаа ехэ хүн гээшэб гэжэ хэтэрүүлэн бододог байһыень, мүн Пастернагай хүсэһэн һарюу замаар түүхын ябадалай ошоогүйдэнь гомдоһон, айн һүрдэһэн хойрог ухаата хүнэй улин һүхиржэ байһыень харуулна. Романай гол удхань худал хуурмаг шанартай, даншье һаа тулюур муу, үни хада хаман хаягдаһан декадентнүүдэй үзэлһөө абтаһан байна. Үнэхөөрөөшье Б. Пастернак Октябриин революци болохогүй аад, болоо, тэрэ хэрэггүй, үлүү юумэн байгаа гэжэ этигүүлхые оролдоно. Теэд мүнөө Советскэ Союзай бии болоһоор 41-дэхи жэлэйнгээ ойе һайндэрлэжэ байхадань, дэлхэйн соёл культура болон эрдэм ухаанай түрүү зэргэдэ орожо, хүсэн түгэс, гэгээрэн болбосоронги гүрэн болоод байхадань Б. Пастернак иимэ муухай үгэнүүдые хэлэжэ байна. Мүн Европа, Азиин айхабтар ехэ газар дайдада социализмын байгуулалта бусалтагүйгөөр илаа бшуу. Б. Пастернак түрүү үзэл бодол, зохёон хубилгахы ажал-ябуулга тухай роман соогоо хэлэнэгүй, харин романай геройн хара бэеэ хараһан, бузагай муухай философиие энэ түрүү хэрэгтэ зүрюулэн харуулхые оролдоно. «Новый мир» журналай редколлегиин гэшүүд 1956 оной сентябрьда Б. Пастернагта эльгээһэн бэшэг соогоо «Доктор Живаго» гэһэн романда дэлгэрэнгы, гүйсэд сэгнэлтэ үгэһэн байгаа.

Советскэ Уран зохёолшодой союз уран зохёолшо бүхэнэй зохёохы хүдэлмэридэ анхаралтайгаар хандадаг туладаа, хэдэн жэлэй туршада Б. Пастернагта алдуунь ойлгуулха гэжэ, оюун бэлигэй талаар доройтон һалалгаһаань абарха гэжэ оролдоһон байна. Теэд Б. Пастернак өөрынгөө оронтой, арад зонтоёо һүүлшынгээ холбоо барисаа таһалжа, өөрынгөө нэрые, бүхы ажал-ябуулгаяа хархис хүсэнүүдэй хэрэглэхэ политическэ зэбсэг болгожо үгэһэн байха юм. «Доктор Живаго» гэжэ роман бэшэһэнэйнь түлөө Б. Пастернагта Нобелевскэ шан барюулагдаа. Тиихэдээ энэ роман соо хүн зоной доторой байдалые һайнаар зураглан харуулһанайнь, прозынь түлөө шан үгтэбэ гэжэ хубхай хооһон, худал үгэнүүдээр баталагдаһан байна. Энэ шан барюулга хархис хүсэнүүдэй муу муухай, бузагай ябуулгын политическэ шэнжэтэй байһыень лэ онсолон харуулжа үгэнэ. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү тэмсэлые, араб арадуудта, арадай Хитадта эсэргүү хорото муухай ябуулга, сэрэгэй үһэрилгые нэгэн адли хүсэнүүдэй эмхидхэдэг байһаниинь, мүн Б. Пастернагай нэрые хэрэглэн тэдэнэй ехэ шууяа татажа байһаниинь хоорондоо холбоогүй, дэмы болоһон ушар бэшэ юм. Хархис хүсэнүүд Б. Пастернагта Нобелевскэ шан олгохынгоо хажуугаар, Советскэ Союзда эсэргүү кампани бүри шангадхан эрхилнэ. Энэнь «Доктор Живаго» романда тэрэнэй бэлигтэй һайнаар бэшэгдэһэндэнь шан олгогдоо бэшэ, харин тэрэниие хархис номнолдо хэрэглэхэ зорилгоор лэ олгогдоо гэжэ гэршэлэн харуулна.

Түрүү хүсэнүүдтэ, хүн зоной аша туһада тэмсэлшэдтэ эсэргүү ябуулга эмхидхэдэг, хүн түрэлтэндэ дайсан харша «хүйтэн дай» эмхидхэгшэдтэ алба хэдэг зохёолшодто Нобелевскэ шангай нэгэнтэ бэшэ үгтэдэг байһаниинь шаналмаар. Литературна Нобелевскэ комитет Лев Толстойн, Чеховэй, Горькиин, Маяковскиин, Шолоховой зохёоһон, бүхы дэлхэй дээрэ суута гараһан уран һайхан зохёолнуудые обёоронгүй үнгэрөө. Теэд тэдэнэр эдэбхитэй политическэ эмигрант болоходонь Буниниие обёоржо, тэрээндэ шан олгоһон байна. Харин мүнөө арад зонһоо таһаржа, доройтоһон Б. Пастернагта шан олгобо. Ушар иимэһээ Б. Пастернагта шан олгопон ябадалые «Нобелевскэ шан—коммунизмда эсэргүүгээр олгогдобо» гэжэ буржуазна хэблэлэй бэшэжэ байһаниинь тон ойлгосотой. Нобелевскэ шан Б. Пастернагта гансал политическэ шалтагаанаар барюулагдаа гэжэ Швецидэшье, мүн бусад оронуудташье үнэн сэхэ хүнүүд нюун нөөнгүйгөөр хэлэнэ.

Тиимэһээ Б. Пастернагай политическэшье, мүн оюун бэлигэйшье талаар доройтон һалажа, совет арадта, социализмын, эб найрамдалай, түрүү хүсэнүүдэй хэрэгтэ урбаһыень, мүн энэ муу муухай ябуулгыиь түлөө тэрээндэ Нобелевскэ шангай олгогдоһые, «хүйтэн дай» бүри ехээр һүжэрөөхэ зорилгоор энэ хара хэрэгэй хэгдэһые хараада абан, СССР-эй Уран зохёолшодой союзай правлениин президиум, РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай оргкомитедэй бюро болон РСФСР-эй Уран зохёолшодой союзай Москвадахи отделениин правлениин президиум Б. Пастернагһаа советскэ уран зохёолшо гэһэн нэрэ зэргыень хаһажа, тэрэниие СССР-эй Уран зохёолшодой союзай гэшүүнэй тооһоо гаргаба.

(Нэгэн дуугаар абтаа).

СПОРТ

Локомотивайхидай амжалта

Волейболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн боложо дүүрэбэ. Турнирта эрэшүүлэй найман, эхэнэрнүүдэй табан команда хабаадалсаһан байна.

Турнир эрид шанга спортивна туламдаагаар үнгэрөө. Эрэшүүлэй командануудай дундаһаа паровозо-вагонно заводой команда һайнаар наадажа, нэгэ командада илагдаад, зургааень шүүгээ. Энэ командатай түрүү һуури буляалдаһан түмэр замай транспортын спортсменүүд хоёрдохи һуурида, «буревестнигэйхид» гурбадахи һуурида гаранхай.

Тиигэжэ ПВЗ-гэй волейболистнар түрүү һуури эзэлээд, дамжуулгын шанда хүртэбэ.

А. Игумнов.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Даллес Чан Кай-ши хоёрой нюуса үгсөөн тухай Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна

ПЕКИН. октябриин 29. /ТАСС/. Вашингтонһоо абтаһан мэдээсэлнүүдые үндэһэ болгон Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулна. «Юнайтед стейс ньюс энд уорлд рипорт» гэжэ американска журнал Тайбэйһээ абтаһан мэдээсэл толилоо. Даллес Чан Кай-ши хоёр хэлсээ хэхэ үедөө «нюусаар үгээ ойлголсоо», энээн тухайнь хэлсээн тушаа толилогдоһон коммюнике соо дурсагдаагүй гэжэ тус мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

«Хоёр Хитад орониие» байгуулха, ээзрхэг түримхэй ябуулга үргэдхэхэ гэһэн Америкын түсэбэй ёһоор тэдэнэр юун гэжэ үгээ ойлголсооб гэхэдэ, Цзиньмындаое Хитадай Арадай-сүлөөрэлгын армиин артиллереэр буудахаяа саашадаа болюулаа һаань, Цзиньмынь арал шадарай жэжэхэн аралнуудые орхихые, мүн эндэ байһан сэрэгүүдэй тоое 85—65 мянган хүн хүрэтэр хороохые Чан Кай-ши зүбшөөхэ юм. Энээнэйнь түлөө «мүнөөнэй эрхэ байдалда» /эрье шадарай аралнуудые артиллереэр буудалгын үргэлжэлүүлэгдээ һаа/ США эрье шадарай аралнуудые хамгаалхадань Чан Кай-шида туһаламжа үзүүлхэ, тэрээндэ «F-100» маркын реактивна истребительнүүдые, залан шэглүүлэгдэдэг һомонуудые үгэхэ гэжэ найдуулһан байна. Чан Кай-шиин сэрэгүүдэй шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые шудаламсаарнь иимэ зэбсэгүүдые США тэдэндэ үгэхэ, Чан Кай-шиин хуурай газарай армиие бүри ехээр зэбсэглэхые США зүбшөөхэ байна.

Бирмын саг зуурын шэнэ правительствын тангариг

РАНГУН, октябриин 30. /ТАСС/. Премьер-министр генерал Не Вин гэгшын толгойлдог, Бирмын саг зуурын шэнэ правительство Бирманска союзай президент У Вин Маунгын үмэнэ үсэгэлдэр үглөөгүүр тангаригаа үгэбэ.

Октябриин 31-дэ зарлагдаха депутадуудай палатын удаадахи заседани дээрэ гү, али ноябриин эхеэр болохо пресс-конференци дээрэ генерал Не Вин правительствынгаа политика тухай мэдүүлгэ хэхэ гэжэ тухайлагдана.

США-гэй оборонын министр Тегеранда хэлсээ хэбэ

ТЕГЕРАН, октябриин 29. (ТАСС). США-гэй оборонын министр Макэлрой Тегеранда байха зуураа, зүблөө үнгэргөө гэжэ «Эттелаат» газетэ мэдээсэнэ. Энэ зүблөөндэ Иранда байгаа Америкын сэрэгэй советнигүүдэй хүтэлбэрилэгшэ генерал Линквист, Америкын ахалагша офицернүүд хабаадалсаа. Иранда Америкэһээ сэрэгэй туһаламжа бүри ехээр үгэдэг болохо тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ гэжэ газетэ заана. Макэлрой Иранай премьер-министртэй, гадаадын хэрэгүүдэй министртэй, сэрэгэй министртэй, Верховно главнакомандалагшын штабай начальнигтай уулзаа.

Алжиртахи дайн байлдаан. Алжирай Национально-сүлөөрэлгын армиин с… шэдые хүн зон халуунаар амаршалжа байна.

Синьхуа агентствын фото.

ОАР Ирагай Республика хоёрой хоорондо соёл культурын харилсаан тогтоогдоо

БАГДАД, октябриин 30. /ТАСС/. ОАР Ирагай Республика хоёрой хоорондо соёл культурын харилсаа байгуулха тухай хэлсээндэ эндэ гар табигдаһан байна.

Хэлсээнэй ёһоор хоёр республика гэгээрэлэй, соёл культурын талаар нягта харилсаа холбоо б… гуулжа, соёл культурын, наукын лон искусствын ажал-ябуулга… дай делегацинуудые бэе бэ… эльгээлсэхэ, научна выставк… эмхидхэгдэхэ байна.

Даллес пресс-конференци хэбэ

ВАШИНГТОН, октябриин 29. (ТАСС). Үсэгэлдэр хэһэн пресс-конференци дээрэ гүрэнэй секретарь Даллес өөрынгөө мэдүүлгые уншаһан байна. Ядерна зэбсэг туршалгые нэгэ жэлэй туршада соо болюулха тухай дурадхал оруулхадаа, туршалга болюулхые США зүбшөөхэ хүсэлэнтэй гэһэн хэбэртэйгээр имагтал харуулха, үнэндөө энэ шухала асуудал шиидхэлгые зорюута таһалдуулха һэдэлгэ хэһэн байгаа.

Ядерна зэбсэг туршалга болюулхые Советскэ Союз үнэхөөрөө хүсэдэггүй гэжэ тэрэниие хардаха гүрдэхэ зуураа, зүгөөр туршалга саг зуура болюулхые бэшэ, харин иимэ туршалгануудые дары түргэн заабол эсэслэн хорихо тухай Советскэ Союз эрилтэ хэдэг гэжэ Даллес хэлэнгүй гараа.

Женевэдэ болохоёо байһан хэлсээн урагшагүй байха гэжэ олониитын һанамжые балартуулха зорилгоор, тус хэлсээнэй урагшагүй байшоо һаань, туршалга э… лэн болюулхые хүсэдэггүй б… гүрэнүүд бэшэ, харин Советскэ… юз зэмэтэй байха гэһэн һанал… дол түрүүлхэ гэжэ Даллес эрт… һээ оролдоһон байха юм.

Тайваньдахи чанкайшистнууд… тэрэнэй һаяхан хэһэн хэлсээн… хай асуудалда харюусахадаа,… сэ хэрэглэнгүйгөөр, харин амга… ёһоной аргаар чанкайшистнууд… «илалта» туйлаха асуудалда… анхарал хандуулагдаһан б… гэһэн хэбэртэйгээр гүрэнэй се… тарь хэлээ.

Тиихэтээ хамта, Чан Кай… тай хэлсээ хэхэ үедэмнай, эрье… дарай аралнууд дээрэхи чан… шистска сэрэгүүдэй тоое хор… тухай ямар нэгэн шиидхэбэри… таагүй юм гэжэ Даллес хэл… байна. Даллесай хэлэһэнэй… чанкайшистнуудай сэрэгэй… бүри үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ… хай асуудал хододоо шэнжэлэ… жэ байдаг юм ха.

Берлиниие хубаарилһан хилэ дээрэ хорото ааша хэгдэнэ

БЕРЛИН, октябриин 30. (ТАСС). Берлиниие хубаарилһан хилэ дээрэ ГДР-эй арадай полицида алба хэгшэдтэ эсэргүү хорото аашын энэ оной октябриин 28-да хэгдэһэн тухай мэдээсэл Германиин Демократическа Республикын дотоодын хэрэгүүдэй министерствын хэблэлэй таһаг толилоо.

Мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Баруун Берлин тээһээ ерэһэн хоёр бандит октябриин 27-ной һүни хилын харуулда байһан ГДР-эй арадай полицида алба хэгшэдтэ зэбсэгтэ добтолго хээ. ГДР-эй арадай полицида алба хэгшэд гэмтэ ябадал гаргагшадые Баруун Берлин тээшэ гэдэргээ сух… хыень баадхаһан байна.

Энэ оной октябриин 28-да 2… 50 минутада энэ хоёр һүйдхэл… Берлиниие хубаарилһан хилые… бан гараад, ГДР-эй арадай пол… да алба хэгшэдые буудаа. ГДР… арадай полицида алба хэгшэд… даһаань буудажа, бандиду… нэгые шархатуулаад, Баруун Б… лин тээшэ дахяад сухарихыень… дэниие баадхаба.

ГДР-эй арадай полицида а… хэгшэдтэ бандидуудай хэһэн… толго Баруун Берлинэй пол… дэмжэлгэтэйгээр хэгдээ… мэдээсэлэй түгэсхэлдэ заагд…

ШАЖАН ХААНАҺАА БИИ БОЛООБ?

Иимэ асуудалнууд үни сагһаа хойшо хүнэй һанал бодолые эзэлдэг байгаа. Гэбэшье энээндэ зүб харюу үгэтэр нилээд удаан саг үнгэрһэн юм.

Шажанай бии бололго, мүн тэрэнэй удха шанар тухайда анха түрүүн зүб мүрыень оножо, ёһотой үнэн харюуень марксистско-ленинскэ шэнжэлхы ухаан үгэжэ шадаһан байна.

Марксизм болбол шэнжэлхы ухаанай баримтые үндэһэ болгон, шажан хододоо байгаагүй, байхашьегүй гэжэ тодоруулһан байна. Эрдэм ухаанай шэнжэлэлэй ёһоор шажан хадаа хүн түрэлтэнэй хүгжэлтын замай ямар нэгэн шатада бии болоо. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ ямаршье шажангүй байһан үе ехэ удаан саг соо байһан юм.

Шэнжэлхы ухаанай тодоруулһанай ёһоор, хүн түрэлтэн ондоо амитадай аймагһаа ехэ удаан саг соо хубилан болбосоржо, илгаран гараа һэн. Энэнь 1 миллион жэлэй саада тээ болоһон ушар. Хүн боложо болбосорһон хойноо үшөө 900 мянган жэлэй турша дотор ямаршье мүргэлгүй байгаа.

Хүн түрэлтэнэй түүхэ дотор шажангүй байһан үе ямар ушар шалтагаанһаа болоһон байгааб гэхэдэ, анха эртэ урда балар сагай хүнүүд гансал ами наһанайнгаа, ажабайдалайнгаа түлөө бүхы хүсэ шадалаа гүйлгэжэ, ажалай зэр зэмсэг бэлдэхэ, хубсаһа хунар, байра байдал гэхэ мэтэ түхеэрдэг байгаа. Тэдэнэй мэдэрэл, ухаан бодолынь энэ үедэ тон тулюур байһан юм. Тэрэ үеын хүнэй ухааниинь юрэ бусын бодолдо хүсэд абьяастай болоогүй байгаа. Хүнэй ухаанай энэ тухай хэмжээтэй байха үедэ ажахугшалайнь хүгжэлтэ ехэ доогуур шатада байһан юм. Балар сагай хүн түрэлтэнэй ухаан бодолой иимэ дутамаг байһан үедэ, тэдэнэй эртэ урдын түүхын эб эхиндэ доодо зэргыншье шажанай байха аргагүй.

Шажанай хэзээ, ямар үедэ бии болоһые мүнөө үеын эрдэм ухаан багсаалан хэлэжэ шадаха аргатай болоо. Археологиин үгэһэн мэдээнэй ёһоор, эгээл түрүүшын шажан мүргэл, элдэб эсын юумэндэ шүтэлгэ хүн түрэлтэнэй дунда 50—100 мянган жэлэй урда бии болоо һэн гэжэ элирүүлэгдэһэн байна. Тиимэ тула, хэрбээ газар дэлхэй дээрэ хүнэй бии болоһоор 1 миллион жэл үнгэрһэн байбал, тэрэнэй 900 мянган жэлдэнь шажан мүргэлгүй байгаа, харин оройдоол 50—100 мянган жэлнүүдэй саада тээ шажан мүргэл бии боложо эхилэнхэй. Энэ шэнжэлхы ухаанай багсаалан тодоруулһанай ёһоор, шажан мүнхэ байха бэшэ, хүн түрэлтэнэй ухаантай хамта түрэһэн бэшэ, харин саг зуурын түүхын хүгжэлтын нэгэ шатада бии боложо гараһан юм гэжэ арсалтагүйгөөр элирүүлэгдэнхэй.

Зай, шажан гээшэ юун гээшэб?

Шажан гээшэ олониитын ухаан мэдэрэлэй нэгэ дүрсэнь, дэлхэйн байдалай хубилалтые ямар нэгэн янзаар ойлгожо тайлбарилһан арга мүн.

Хүн түрэлтэниие тойрожо байгаа дэлхэйн байгаали болбол хүнэй ухаанда тодорон буудаг гэжэ сохом мэдэгдэнэ. Энэ тодорон буулга зүбшье, буруушье байжа болохо. Шажан гээшэ маниие тойрожо байһан байгаалиие буруугаар, хазагайруулан ойлгоһон, олониитын ба дэлхэйн байдалай хубилалтые үнэн бэшээр тайлбарилһан ябадал мүн.

Ямар ушарһаа хүнэй ухаанда үнэн бодото байгаали хазагайгаар ойлгогдодог байгаа гээшэб?

Шажанай ёһоной бодолго, бэшэ буса сурталнууд хадаа олониитын ажабайдалай болбосоролһоо, хүн түрэлтэнэй өөһэдынь байдалай янзаһаа шалтагаалан гарадаг. Жэшээнь, хүн зоной байдал ямар янзатайб, тиимэл янзатайгаар хүнэй ухаан бодол болбосорһон байдаг.

Хүн түрэлтэнэй ажахын, соёл болбосоролой хүгжэлэй тон доодо шатада байха үедэ шажан дэлгэржэ эхилээ. Энэ үедэ олониитын ажауйлэдбэриин хүсэн тон бага, техникэ маша үгытэй байгаа. Арад зон үргэлжэдөө үхэлэй үүдэндэ байдаг, туража хосорхо, хүлдэхэ болоод, элдэб янзын арьяатан дайсадта баригдажа алуулха мэтын янза бүриин саг бусын аюул доро мэгдэжэ байһан юм. Тойрожо байһан дэлхэйн байгаалитай хүндэ хүшэр тэмсэл хэһэнэйнгээ ашаар арад зон ажамидаржа һуугаа. Тэдэ болбол өөһэдтэнь ойлгогдодоггүй, шэрүүн хатуу дэлхэйн байгаалиин элдэб янзын хубилалай урда айжа һүгэдэжэ, энээнтэй тэмсэхэ хүсэгүй байгаа. Хүн түрэлтэнэй хүсэ шадал тон бага, тойрожо байһан дэлхэйн байгаали маша хүсэтэй, тэдээндэ ойлгогдохогүй — иимэ байһан юм. Тиимэ ушарһаа тэрэ сагай зэрлиг хүн байгаалиин хубилалтын олон янзын ёһые мэдэхэгүй дээрэһээ өөрынгөө ухаанда хазагай, буруу, юрэ бусын шалтагаанай үзэл түрүүлһэн байгаа. Жэшээнь, дэлхэйн байгаалиин һүни үдэр болодог ёһо, хура бороо, сахилгаан буудал, үхэл үбшэн гэхэ мэтэ балар сагай хүн зоной сэдьхэлдэ ургаһан «эли далдын хүсэтэнэй» үйлэ зорилгоор болодог гэжэ ойлгогдодог бэлэй.

«Энэ эли далдын хүсэтэн» ухаан бэлигтэй, үсэд зорилготой, мууешье, һайниишье шадаха хүсэн гэжэ ойлгогдодог һэн. Энээн дээрэһээ зэрлиг хүнэй мухар һүзэгэй гараһан ушар һайнаар элирхэйлэгдэжэ болохо юм. Эртэ балар сагай хүнүүд дэлхэйн байгаалиин хүсые ойлгоогүй ушарһаа айн мэгдэдэг, эгээл түрүүшын шажанда шүтэдэг болоо һэн. Шажанай уг ёһые, тэрэнэй гол шанарые «Анти-Дюринг» гэһэн гайхамшагта зохёол соогоо Ф. Энгельс элирүүлэн бэшэһэн байна.

Мүнөө сагта, машина техникын нилээд урагшаа дэбжэһэн үедэ, дэлхэйн байдалые шэнжэлхы ухаанай ехэ габьяатайгаар элирүүлжэ байхада ямар ушарһаа шажан мүргэл һүнөөгүй байнаб?

Мүлжэлгэтэ ямаршье обществын үедэ шажан болбол социальна үндэһэтэй юм. Мүнөө үеын капиталистическэ обществодо шажан мүргэл байһан зандаа. Ушарынь капиталистнуудта дарлагдажа байһан хүнүүд балар сагай зэрлиг хүнүүдтэл адляар өөһэдыгөө хүсэ шадалгүйбди гэжэ мэдэрһээр байдаг. Илгаань юун бэ гэхэдэ, балар сагай хүн дэлхэйн байгаалиин хүсэндэ дарагдаһан байгаа. Тиихэдэ мүнөө сагай капиталистическэ обществын хүн социальна байдалда дарагдаһан байна. Капиталистическэ общество ажалша зониие эдихэ хилээмэгүй, унтаха гэргүй, гүйраншанай байдалда оруулхаяа хододоо абиртуулжа байдаг. Тиимэ ушарһаа хүн амитадай ой ухаанда аюул мэгдэл тохёолдодог, үглөөдэр юунэйшье болохые мэдэхэгүй гэхэ мэтын ушар үзэгдэдэг.

Капиталай хүсэнһөө айдаг ябадал, ангиин дарлалта, хүниие хүнэй мүлжэлгэ—эдэ бүгэдэ капиталистическэ гүрэнүүдтэ олон ажалшадай һүзэгтэй байһанай гол шалтагаан болоно.

Мүлжэлгэтэ обществын шажанай үндэһые элишэлэн В. И. Ленин иигэжэ бэшээ: «Мүлжэгшэ ангинуудай урдаһаа тэмсэхэдээ мүлжэгдэгшэ ангинууд хүсэ шадалгүй байһан ушарһаа хойто наһандаа һайн түрэлдэ түрэхэб гэжэ эрхэ бэшэ этигэдэг, энэнь дэлхэйн байгаалитай тэмсэхэдээ зэрлиг уладуудай хүсэгүй байһан ушарһаа бурхан, шүдхэр, эди шэди гэхэ мэтэдэ этигэдэг болоһонтой адли юм». (Зохёолнууд, том 10, нюур 66).

Иимэ ушарһаа мүнөө үеын капиталистическэ обществодо техникэ болоод эрдэм болбосоролой ухаанай бүхы һалбаринуудай урагшаа ябабашье, тэндэ шажан мүргэлэй байһанай шалтагааниинь энэ.

Шажан болбол дарлажа байдаг ээрхэгшэ ангиие хэзээ наһан… аршалжа, ажалшан арадые һо… жо, мунхаруулжа байдаг б… Арад зониие мүлжэхэ ябадалда… жан хододоо туһалдаг байна. «… жан болбол арадые манаруула… хара тамхин мүн»,—гэжэ К… Маркс бэшээ һэн. Научна социа… мын үндэһэ һуури байгуула… агууехэ Карл Марксын энэ зар… гые шажанда хабаадаха асу… лаар марксизмын үзэлэй тон ш… ла зүйл мүн гэжэ В. И. Ленин… һэн байна. Хара тамхи татаад… жажа байха үедэ, татагша гэр… ямар гоё ельбэ, зүүдэн үзэгдэб… удаан даамгайгаар татагша х… бэеые хорлодог байһаниинь м… жэ. Тэрээнтэй адли шажан бо… арад зоной сэдьхэл бодолые х… жа, хойто түрэлэй «диваажан… гад», «гандан дүшэд» гэхэ мэтэ… һон найдабари тарижа, ерэ… сагта һайн байдал тогтоохын т… тэмсэхэдэнь һүзэгтэйшүүлые м… руулдаг, дарлагшадые ангиин т… сэлэй хүсөөр усадхан дараха… ригыень мохоодходог.

Эрдэм ухаанда тад харша ша… болбол тон хархис шэнжэ шана… байһанаа энээгээр тодоруулна.

Бүхы үнгэрһэн үеын шэнж… ухаанай түүхэнь шажан эрдэм… рой үзэлэй тэмсэлэй түүхэ… Тиимэ тула шажан эрдэм хоё… гэн хамта оршожо шадахагүй…

В. ЗАТЕЕВ, филосо… эрдэмэй канд…

Редакторай орлогшо
С. Б. БАЛЬЖИНИМА…

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37. отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00879. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 469…